

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne poroke beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Recepisov se ne vrača.

Posamezne številke: —

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 120—	Din 144—	Din 216—
6	...	60—	72—	108—
3	...	30—	36—	54—
1	...	10—	12—	18—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Vladna kriza končana. — Radikalno ministristvo na krmilu.

Kar smo v zadnjih dneh pričakovali, se je zgodilo: s spretno taktiko in z večjim manevriranjem se je Nikoli Pašiću posrečilo potisniti demokratsko stranko do čela v ozadije, jo spraviti izven vsake kombinacije ter dokazati kralju, da je edino radikalna stranka sposobna, da reši državo iz teže notranje-politične situacije. Zato je dobil Pašić od vladarja z lahkoto pooblastilo, da sestavi volitveno vladu, razpusti parlament in razpiše nove volitve.

V Beogradu so o tem, kar se pripravlja v naši notranji politiki, čekali in čakali po vseh strelah; vedeli so za to tudi demokrati, toda nihče ni mogel tem vestem verjeti, najmanj pa pristaši Pribičevićeve struje v demokratskem klubu. Ta struja se je zadnje leto tako vdirjala Pašiću, da je vsa politična javnost štela Pribičevce bolj med radikalce, kakor pa med demokrate. Med Pribičevići samimi se je v zadnjem času vedno jasneje kazala tendenca, da se približajo radikalni stranki tako, da bi se zdel eventualni skok v to stranko zgolj kot formalen zaključek in nujna posledica vse njihove politike. Ko se je zadnje tedne govorilo o grozečem razkolu v demokratskem klubu, se je v parlamentarnih krogih z vso resnostjo zatrdjevalo, da pristopi Pribičevićeva skupina v tem slučaju korporativno v radikalni klub. Skratka, vezi med Pašićem in Pribičevićem so bile tako intimne in nujne politika se je tako strinjala v vseh detaljih, da se je splošno sodilo, da bo Pribičeviću v vsakem slučaju odkazano vplivno mesto ob Pašićevi strani in naj se politični položaj spremeni kakorkoli. Vsa politična javnost je zato računala kot z gotovo činjenico, da bo Pribičevićeva struja prišla v poslušnost v slučaju, ako bi dobil Pašić mandat za sestavo volitvene vlade.

Toda zgodilo se je nekaj, česar ni nihče pričakoval, najmanj pa Pribičević in njegovi somišljeniki. Čim je Pašić dobil od kralja polno moč za sestavo volitvene vlade, je takoj potisnil v stran svojega še doverljivejšega intima in

vernega sotrudnika Pribičevića ter sestavil vladu iz samih radikalcev. Vrgel je Pribičevića proč kakor izžeto citrono in obrnil mu je hrbet, kakor zamorcu, ki je opravil svoj posel. Ta Pašićev korak je za Pribičevića tembolj poniževalen, ker ni Pašić niti smatral za potrebno, da bi vsaj formalno vprašal Pribičevićovo skupino, ako je morda voljna vstopiti v volitveni kabinet, dasi se je s tem vprašanjem obrnil na poslance Slovenske Samostojne stranke in na Maglajčičevo muslimansko skupino, katerima je kljub temu, da sta vstop v kabinet odklonili, vendar le rezerviral dve mesti v novi vladi. Pašić je torej postavil Pribičevića v kot in mu je vzel vso nado, da bi mogel igrati kakršnokoli vodilno vlogo v najbližnji bodočnosti. In vendar je Pribičević baš v zadnjem času, bolj kakor kdaj prej, sanjal o tem, da postane poleg Pašića tudi on diktator Jugoslavije. Tako pa je postal diktator Pašić sam brez Pribičevićevega prirepa.

Kakor smo že gori omenili, je nova vlada sestavljena samo iz radikalcev. V njej sta tudi dva ministra neparlamentarca, ki dajeta tej vladi svoje posebno obilježje. Če se ne motimo, je namreč v parlamentarni zgodovini Srbije to prvi slučaj, da sta poklicana v vladu neparlamentarca. Mi z našega stališča nimamo ne samo ničesar proti temu, ako se kličejo v vladu sposobni možje, ki niso člani parlamenta, marveč smo celo mnenja, da bi bilo za državo semtertje mnogo bolje, ako bi bilo državno krmilo v rokah sposobnih in delavnih, za narod in državo pošteno mož, ako tudi le-ti niso poklicni politiki in kot takšni parlamentarci. Na drugi strani pa je čisto umljivo, da bo ta novost v dosedanjih parlamentarnih običajih v Beogradu vzbudila ne samo nevoljo, marveč tudi veliko razburjenje, predvsem v parlamentarnih krogih.

S tem, da je Pašić sestavil svoj volilni kabinet zgolj iz pristašev svoje stranke, je prevzela radikalna stranka vso državno politiko v svoje roke. Zato lahko upravičeno trdimo, da pomenja pooblastilo, ki

je je dal kralj Pašiću glede sestave volitvene vlade in razpust parlamenta, toliko, kakor da mu je poveril diktaturo. Zato tudi zgoraj nismo zastoj imenovali Pašića diktatorja.

Naše stališče napram vladi je jasno: dokler nova vlada z dejanji ne pokaže, kakšno politiko hoče inaugurirati, nimamo vzroka jo pobijati. Čakamo torej na njena dejanja. Ako bi pa nova vlada krenila na druga pota kakor prejšnja koalicijska vlada, predvsem, ako bi skušala vsaj nekoliko omiliti sedaj vladajoči, za državo in vsa v njej bivajoča plemena usodepolni centralizem in stvoriti sporazum s Hrvati, bi morda tudi mi postali iz hladnih in ravnodušnih sedanjih motrilcev njeni dobri prijatelji.

Dejstvo, da se v novem kabinetu nahaja tudi par odličnih pristašev Stojana Protića, ki je dosleden zagovornik decentralizacije in srbsko-hrvatskega sporazuma, morda kaže na to, da usmeri nova vlada svojo politiko in svoje delovanje v tem pravcu. To preorijentacijo v Beogradu bi odkritosrčno pozdravljali, ker bi bila takšna preorijentacija prvi korak k ozdravljenju naših desolatnih političnih razmer. Pozdravljali bi to preorijentacijo tembolj, ker bi nam bila sigurno jamstvo za to, da bi ostala Slovenija i v bodoče v oni obliki, v kakršni jo je stvoril preobrat leta 1918.

MINISTER DR. NIKO ŽUPANIČ.

Dr. Niko Županič se je rodil 1. decembra 1876 kot sin imovitega belokranjskega kmeta v Gribljah ob Kolpi. Srednjo šolo je dovršil 1. 1897. v Novem mestu, na kar se je opisal najprej na juridični, pozneje na filozofski fakulteti dunajske univerze. Na juridični fakulteti je poslušal s posebnim zanimanjem rimsko pravo, na filozofski se je bavil največ z geografijo, zgodovino in filozofijo. Leta 1903. si je pridobil doktorat z zgodovinsko disertacijo »Prihod Jugoslovencov na jug«. Po doktoratu se je izpopolnjeval v antropologiji in prehistoriji arheologiji (1904 prof. Hoernes) in leta 1905 v Monakovem pri svetovnoznanem antropologu Johannesu Rankeju, ki mu je prigraviral, da se naj pri nem habilitira in ostane na Bavarskem. Da se seznanji s sistemom vzgoje in društvene-

nimi formami avstrijske aristokracije, je leta 1906. sprejel službo prefekta v Terzijski akademiji. Na podlagi te splošne in strokovne predizobrazbe je poizkušal dobiti stalno mesto v kakem muzeju. Ali iz pozneje navedenih vzrokov ni bilo zanj prostora v Avstro-Ogrski, kar je s posebnim in zlohotnim zadoščanjem ugotovil ob neki priliki v Črnolju pokojni klerikalec dr. E. Lampe. Zato se je odzval 1. 1907 pozivu srbske nacionalne omladine in prof. Cvijića v Beogradu. Tu je dobil mesto kustosa na historično - umetniškem muzeju in leta 1914. je bil premeščen na etnografski muzej, kjer je ostal do 1921, ko je bil imenovan za šefa novoustanovljenega etnografskega instituta v Ljubljani. V tem času je odklonil poverjenstvo za socialno politiko v zadnji vladi za Slovenijo (dr. V. Baltičev), za katero ga je designiral ministrski svet v Beogradu. Isto leto mu je izročila Narodna radikalna stranka kraljevine SHS poverjenstvo stranke za slovensko ozemlje. Leta 1922 je bil kandidat radikalne stranke za državni svet.

S tem je v glavnih potezih podano zunanje življenje in kariera sedanjega ministra za Slovenijo.

Njegovo dušno življenje se je vespolno razvijalo v dveh smereh, na znanstvenem in političnem polju. Njegovo znanstveno delo se naslanja na najširšo podlago strokovne kulture, kar daje njegovim spisom kompliciran značaj, tako da ga omejeji in enostranski domači specialisti ne morejo vedno razumeti, a ga tem višje cenijo tujci, enake širokogrudni strokovnjaki (n. pr. Anglež Hawes, Poljak Talko Hrynčević, Čeha Niederle in Peisker itd.), o čemer pričča zlasti dejstvo, da so ga Francozi izbrali leta 1920. za dopisujočega člana Antropološkega združenja v Parizu, kjer zastopa Jugoslavijo tudi v Internac. antropološkem institutu. Navajamo samo važnejša znanstvena dela, na pr.:

Sistem historijske antropologije balkanskih narodov, Beograd 1909; Trojanci in Arjeveci (Glas srbske kraljevske akademije, 1911); antropometrična študija »Pontijski Bugari«, Beograd 1913; Hrvati kod Atine, Beograd 1914; Les premiers habitants des pays yougoslaves, Pariz 1919; Etnogeneza Jugoslovencov (Rad jugoslov. akademije v Zagrebu, 1921, 222. knjiga); Mišli o fiziologiji, Beograd 1919. Popularni spisi in članki tu niso navedeni.

Nova vlada.

KRIZA ZA ENKRAT KONČANA. — RADIKALNI KABINET. — RAZPUST PARLAMENTA. — NOVE VOLITVE 18. MARCA 1923. — PRVI VTISI V PARLAMENTU. — BISTVENE POSLEDICE V REŽIMU. — OGORČENJE PROTI HRVATSKEMU BLOKU.

— Beograd, 18. decembra. (Zbirno.) V parlamentarnih krogih je vzbudila sestava nove vlade nepričakovano živahne komentarje in iznenadenje. Politični krogi po večini kritizirajo vladu, češ da je način, kako je ministrski predsednik g. Nikola Pašić sestavil vladu, neparlamentaren. V resnici je vse parlamentarce min. lista osupnila. Beogradsko časopisje, izvenširski radikalnega tiska, ostro kritizira vladu in metode g. Nikole Pašića.

Vlada je sestavljena tako:
Ministrski predsednik Nikola Pašić;
minister za izenačenje zakonov Marko Trifković;
minister za vere Ljuba Jovanović;

minister za promet dr. Velizar Janković;
minister za zunanje zadeve dr. Momčilo Ninčić;
minister za prosveto Miša Trifunović;
minister za pravosodje dr. Laza Marković;
minister za narodno zdravje dr. Slavko Miletić;
minister za javna dela Nikola Uzunović;
minister za agrarno reformo Krsfa Miletić;
minister za pošte in brzojav Vela Vukićević;
minister za vojno general Petar Pešić;
minister za šume in rude dr. Milan Srskić;

Fr. Ž.:

Olepševalno društvo.

V Ljubljani se snuje društvo za olupšavo mesta. Govoril sem o stvari z jako merodavno osebnostjo, takorekoč gospodom upraviteljem mestnih nasadov in ni brez jedra, kar je povedal.

Rekel je, da bi bilo treba pričeti olupšavo mesta pri njegovih prebivalcih. Ljubljansko mesto, da bi bilo jako lepo že takšno, kakršno je, ako ne bi imelo prebivalcev. Prebivalci da so poglavitna ovira olupšavi. Vsaj to je rekel, bi se moralo doseči, izposlovati bi se moral policijski predpis, da se smejo po nasadih izprehajati prebivalci le na vrvi. Drugače, je rekel, je zastoj vse prizadevanje za olupšavo mesta.

In mi je razložil primere. Dejal je, da je spomladi na novo prekopali in s travo posejali razhojene tratine v tivolskih nasadih. Bogu je bilo ljubo to početje, poslal je rahel, topel dežek in vzklikla je travica, nežna in ljubka kakor drobnjak na juhi.

Pa ugleda nekega dopoldne in se prepade: po blaženi tratini stopa slon, globoko se mu udirajo pod neokretnimi stopinjami mehka tla, ječalo je sveže zelenje. In ni bila ta zver slon nego odlični mestni gospod.

Ogovoril je gospoda: »Čujte me, velečenjeni! Pustiva pamet v kraju! Toda povejte mi, ali ste čisto brez srca in se vam ne smili delo in uspeh in lepota, ko vse to menderate in pokončavate brez potrebe in vam zraven teče lepa bela pot?«

Gospod pa rohnel: »Kdo, je rekel in kaj? Mestni davkoplačevalci sem in da bi ne smel hoditi po mestni travi? Ta bi bila lepa!«

In ta gospod je ali bi lahko bil mestni oče in je enakega mnenja kakor polovica prebivalstva. Kaj bo zoper čredo slonov neboljeno olupševalno društvo!

Videl sem in čutil, stvar je segala gospodu upravitelju v srce in to po pravici in sem se razburil. »Nak, sem dejal, takšen človek zasluži, da se mu v svarilen členek kar na licu mesta v nasadih pribije uho na drevo. Zlasti«, sem rekel, »če je od nasprotne stranke.«

Ogovoril je gospod upravitelj, da je kot mestni uslužbenec odgovoren za nasade in se mu škoda zdi dreves in ne bi smel trpeti, da bi se vanje zabijali žreblji. Sprico dolgoletnih bridkih izkušenj pa da je tudi uverjen, če bi društvo hotelo storiti, kakor sem namignil glede ušesa in drevesa, da bi ne našlo potrebne podpore pri oblastnih.

Vzdihnil je in povedal še sledeče:

Za Trubarjevim spomenikom so v polkrogu nasajene dragocene modre smreke in so te smreke edino, kar še veže dičnega začetnika naše književnosti na metropolo slovenske nespamet in nesloge. Ali se ni znašla zlobna roka in za Božič posekala eno teh smrek? In jo je posekala in odnesla sprico mestnega užitninskega paznika, ki ima koj zraven svojo uradno kolibico! Kako žaljivo je moralo brezobzirno to dejanje dirniti moža v belem marmorju in je on, gospod upravitelj, hitel, da z drugo smreko zasadi vrzel in tako še v zadnjem hipu prepreči, da naš Trubar nehvaležnemu mestu kratkoma ne obrne hrbta.

Z zaupnim glasom mi je potem razodel, da se mu zdi, da je zoper častito starino med modrimi smrekami zasnovana pravcata zarota, da se ji zagreni življenje med nami.

Vprašal sem, ali ne misli gospod upravitelj, da niti te zarote vodijo v Maribor.

Ogovoril je, da tega baš ne misli. Toda kar je opazoval in na kar lahko prišeže, je sledeče: Zbralo se je štirinajst psov najrazličnejših pasem in naziranj in se združilo pod enim geslom, to geslo je: uničiti smreke okoli Trubarja. Zavržni tej svrhi strežejo s še zavržnejšimi sredstvi. Škopé smreke in s čimer jih škopé, je za smreke strup.

Dejal sem, da se mi jako čudno zdi, da zoper take škodljivce ni zakona. Ali ne bi bila uporabna »Obznana« ali zakon o taksah ali finančni zakon? Ti zakoni da so jako širokogrudni, v njih je najti marsikaj.

Žalostno je odkimal, da ne, in potem omenil park na Ambroževem trgu. Že šestkrat je bil na novo zasajen in urejen — vse zastoj! Žične ograje izrvane in odnešene, trata razhojena, grmičevje opustošeno, kokašad vsega okraja uganja ondu svoje orgije, mladina se lovi vprek, v pičli senci polegaj vojak! Kar naj je park, je vaška gmajna! Biser v belem plašču se je izpremenil v gnušen madež! O!

Poleg parka da ima svoje stojišče policijski stražnik. Gospod upravitelj ga je bil spoštljivo pozdravil in ogovoril: »Oko postave, dobro jutro in dober dan! Ali bi moglo, ali bi hotelo braniti škodo, ki se godi tik pred tabo in jo gledaš dan za dnem?« Oko postave pa je odgovorilo, da mu je žal in da mu krvavi srce, toda njegov rajon nehava se baš pred parkom. Park ne spada več v njegov rajon in so kompetence jako strogo urejene. Ako bi onkraj rajonske črte lastna mu mati izdihala pod razbojniškim nožem, policijsko oko bi ne smelo seči preko črte. Se kihni ne bi smelo. Ampak bi moralo globoko v pr-

sih pokopati holest in ogorčenje in obup. — Ob takem položaju, je dejal gospod upravitelj, je moral prepušiti park na Ambroževem trgu gorjupi njegovih usodi. Taka da je Ljubljana, tako njeno prebivalstvo, taka njena oblastva in v takih razmerah da bo nemara težko delovati olupševalnemu društvu.

Se se je doteknil hišice na gorjenjem levem koncu Zvezde. Hišica je jako lična. Bila bi lahko v krasni večjemu mestu nego je Ljubljana, dais ne služi bahavemu razkošju, nego resničnim življenjskim potrebam. Prišla mi je nenavadna misel in sem vprašal gospoda upravitelja, kaj meni, ali ne bi v bodoče kazalo graditi take hišice v narodnem slogu. V narodnem slogu zgrajena da bi utegnile po mojem skromnem mnenju tvoriti take hišice privlačne prve vrste zlasti za tuje in bi nezasišano dvignil promet, ki je vir blagostanja.

Ogovoril je, da te hišice ne spadajo v njegovo področje. Toda bil je zasadih okoli hišice bujno lepotočno grmičevje, prijazno je izza zelenja kukala bela stena — pravcata idila, balzam za oko in srce. Ali pride Miklavžev teden, pride poulična ljubljanska mladina in polomi z grmičja vse veje za Miklavževe šibe in stož grmičje oskubljenjo kakor Marting.

minister za notranje zadeve
Milorad Vujić;
minister za socijalno politiko
dr. Ninko Perić;
minister za finance dr. Milan
Stojadinović;
minister brez portfelja dr. Niko
Županić (za Slovenijo);
minister brez portfelja dr. Gjo
vo Supilo (za Hrvasko).

Portfelja ministrstva za trgo-
vino in industrijo ter ministra za
poljedelstvo nista oddana. Prvo mi-
nistrstvo bo upravljal minister
pravde dr. Laza Marković, drugo
pa minister agrarne reforme Krsta
Miletić. Vsi ministri so radikalci.

Radikalni tisk pozdravlja ho-
mogeno vladno z radostjo, ker upa,
da se končno doseže politična kon-
solidacija. Na drugi strani pa opo-
zicijske stranke naglašajo, da se
ne more nikakor odobravati s par-
lamentarne stališča predvojnega
Srbijske hitre metode gospoda Pašića
za sestavo volitvene vlade. Tudi s
formalnega ozira se čujejo odločni
protesti, ker krona ni konsultirala
drugih resnih politikov.

Veliko krivdo na v glavnem
pripisujejo taktiki Hrvatskega blo-
ka, da se je Pašiću posrečilo sesta-
viti izključno radikalno vladno. Vsi
naglašajo, da je Hrvatski blok ne-
lojalno postopal napram Srbijans-
kim politikom, ki so želeli sporaz-
um, Hrvatski blok jih je zapustil v
najbolj resnem in drugače zelo
ugodnem momentu, vsled česar so
morali početi v parlamentarnih
manevrih izrinenemu g. Nikoli Pa-
šiću. Neprisotnost Hrvatskega blo-
ka v Beogradu je povzročila osla-
bitev akcije za sporazum. »Politika«
sama priznava, da je ravno nepri-
hod Radićevih poslancev v skupšči-
no povzročil, da se je kriza tako
zaključila. Demokratski list »Prav-
da« označuje sedanjo vladno s tem,
da ji daje pl. menski značaj. Civa-
ričev »Beogradski Dnevnik« pa na
drugi strani označuje sedanjo vladno
za reakcionarno, dočim »Epohe«
naglašajo, da bo imela Pašićeva nova
vlada v parlamentu vse ostale stran-
ke proti sebi.

Zelo zanimivo je sedaj stališče
Stojana Protića. Protić je zelo za-
dovoljen z obliko sedanje vlade. V
»Radikalu« je priobčil članek, v
katerem izraža posebno zadovolj-
stvo nad dejstvom, da se je radi-
kalna stranka ohranila sestavi
vlado brez demokratov. Šefu radi-
kalne stranke se je posrečilo konč-
no, da je dobil možnost vrniti radi-
kalni stranki ono svobodo, ki jo je
imela od nekdaj. Protić izraža tudi
svoje zadovoljstvo tudi nad tem,
da je radikalna stranka vrgla od
sebe oni balast, ki ji je bil vedno
na škodo. Dalje upa, da je dana
sedaj možnost koristno in odločno
izvesti konsolidacijo države.

Značilen je tudi članek glavne-
ga organa radikalne stranke, »Sa-
moupravce«, ki naglašajo, da je naloga
nove vlade edino izvršiti apel na
narod. Radikalna stranka dobro
čuti dolžnost, da omogoči miren in
svobodni izid volitev. Radikalna
stranka stavi edino geslo: Svobod-
ne volitve brez vsakega pritiska!

Tekom včerajšnjega dneva so novi
člani vlade nastopili svoja mesta.
— Beograd, 18. dec. (Izv.) Z ozirom
na novo politično situacijo so imeli
včeraj zastopniki vseh opozicijskih
parlamentarnih klubov sestanek, na ka-
terem so razpravljali ustanovitve pa-
rlamentarne unije. Do definitivnih skle-
pov še ni prišlo. V glavnem imajo opo-
zicijske skupine skupne misli, da pri bodo-
čih volitvah kompaktno nastopijo proti
radikalcem. Na ta način računajo, da bi
radikalci dobili le 60 mandatov.

va gos in hira in hiraje umira. O, je
dejal, nasadi so kratkoročno brez-
pravni. Vandali so izumrli, živel van-
dalizem! — Zaupal mi je, da bo letos
za Miklavževe dni postavil pred to
grmičje dva stražarja z gorjčama
in jako dalekosežnimi pooblastili.
Videl bo in bo sporočil družbo, ali
se ta metoda obnese pri ljubljanskih
nasadih, društveniki da bi potem me-
sto društvenega znaka lahko nosili
gorjčaje.

Spomnil sem se in sem omenil,
ali ne škoduje rasti imenovanega gr-
mičja tudi silni smrad, ki se širi zla-
sti poleti iz hišice in kuži vso Zve-
zdo noter do Ljubljane.

Pomisli je in rekel, da docela
bi ne zanikal tega vprašanja. Ali, je
rekel, zoper ta smrad da je lahka po-
moč in sta na razpolago dve poti.
Prva pot je rekel, bi bila ta, da se
občinstvu prepove skruniti hišico
oziroma njeno notranjost. Druga pot,
je dejal, bi pa bila, da se odgovorni
uredniki hišice s primerno odločno-
stjo zabiči večja snažnost.

Odgovoril sem, da bom v olep-
ševalnem društvu zagovarjal slednjo
pot.

Umor predsednika poljske republike.

Naši potomci bodo strmeli, ko bodo ob-
račali list za listom v debeli knjigi evro-
pske zgodovine zadnjega desetletja in ci-
tali o nenavadnih dogodkih, ki se vrste z
neverjetno naglico tako, da človek nazad-
nje res dvomi, smo li še ljudje ali pa se
vrčamo v one čase, ko je človek požiral
človeka. Volne, revolucije, ustale, preob-
rat, umori, samomori, vse to je v naši ču-
dni in nerazumljivi dobi na dnevnem redu
in človeška čustva so večkrat tako oglu-
šena, da se nitu ne zavedamo, kaj se godi
okrog nas.

Komaj je bil izvoljen predsednik pol-
jske republike, komaj je utihnil živahen vo-
lilni boj, komaj je stopil na čelo mlade
poljske države, tako potrebne notranjega
miru in reda, mož, ki bi bil po svojih mo-
čeh služil skupnim narodnim interesom in
vršil ne baš lahko nalogo državne uprave
in že ga je zadel morilčeva krogla. Vče-
raj o težki poti, ki ga čaka v življenju, da-
nes nekrolog. Umor, bodisi iz kakršnikoli
nagibov, je zločin, ki se upira zdravemu
človeškemu razsodku, če pa je to dejanje
izvršeno iz političnih motivov, ni samo zlo-
čin, marveč tudi dokaz, da dotični narod
deloma izgubila moralno silo in je krenil
na napačno pot. Ni važno, kdo je bil umor-
jen dr. Narutowicz, kakšno je bilo njegovo
politično prepričanje in kakšne cilje si je
stavil za svoje bodoče delovanje, važno je
le dejstvo, da ni bil uzurpator, da v očeh
onih, ki so ga s svojimi zaupanjem posta-
vili na tako odgovorno mesto, kakor tudi
vsaj večina njegovih političnih nasproti-
kov s tem, da je postal predsednik republi-
ke, še ni zaslužil smrtno kazni. Lahko je
umoriti človeka, ki je končno samo človek,
pa najsi zavzema še tako eminentno stali-
šče v javnem življenju, nemogoče pa je
ubiti idejo, ubiti ono politično in kulturno
stremiljenje kot končno silo narodnih mas,
ki je izročilo njihovo usodo v roke izvolje-
nega moža in ga postavilo v osredje. V
tem oziru izgubila svoj prvotni namen —
uničenje človeškega življenja — in prešla
na drugo polje — ščuvanja in razvema-
nja človeških strasti. Ni dvoma, da bo imel
umor predsednika za poljsko državo dale-
kosežne posledice, da bo prepad, ki je na-
stal med nasprotnimi si političnimi sku-
pinami, še bolj poglobil, da bo notranja
konsolidacija, ki je Poljski tako potrebna,
kot nobeni drugi državi, zopet stopila v o-
zadje, da se bo politično razkrajanje na-
daljevalo še bolj intenzivno in v večjem ob-
segu. Vodilni krog bode seveda prisiljen
odgovoriti na ta žalostni akt človeške po-
divjanosti s potrebnimi izrednimi ukrepi,
da prepreči neposredno nevarnost, ki pre-
ti obstoju same države, če izbruhnejo no-
trajni nemiri, s tem pa seveda ne bo za-
celjena ona težka rana, ki jo je usekala
nepredvidna roka političnemu življenju pol-
jskega naroda in ne bo odstranjena posred-
na nevarnost, ki preti Poljski od onega tre-
nutka, ko si je po stoletnem suženstvu zo-
pet priborila svobodo. Ne smemo namreč
pozabiti, da je ta mlada nacionalna drža-
va že od začetka svojega obstanka pred-
met zavisti in škodoželjnosti dveh močnih
sosedov, Nemčije in sovjetske Rusije, ki
jim je ona največja in neposredna zapreka
na poti do medsebojnega ne samo gospo-
darskega in političnega, marveč pri ugod-
nih okoliščinah tudi teritorialnega zbi-
ljanja, da je tema dvema državama veliko
ležeče na tem, da Poljska ostane neslojna,
da bo njena odpora sila čim manjša v
onem trenutku, ko bo dozorilo vprašanje
nemško boljševiške družbe. Ne smemo tu-
di pozabiti, da ima Poljska med vsemi po-
volni nastalimi državami v svoji notranjosti
največ elementov, ki ovirajo narodno
edinstvo in da težnje teh elementov več-
krat nasprotujejo skupnim državnim inte-
resom. Če upoštevamo vse to, lahko samo
konstatiramo, da je zločin, ki je zahteval
za svojo žrtev novoizvoljenega poljskega
predsednika, težak udarec za bratski slo-
vanski narod. Vendar pa nas tolaži vera v
narodno samozavest, v vztrajnost in ne-
ustrašljivost poljskega naroda, ki pozna v
svoji zgodovini še veliko težje udarce, ki
je žrtvoval za svojo neodvisnost in narod-
ne ideale, kot malokateri drugi narod. Ta
sila, ki jo ima brezdvomno v sebi vsaj
ogromna večina Poljakov, ker sicer bi bili
tekot stoletnega suženstva izginiti kot
narod, jim bo opora tudi v tem kritičnem
času. Ob mrtvaškem odru svojega drugega
predsednika naj bi bratski severni narod
spoznal vso resničnost pregovora, ki pravi:
sloga jači, nesloga tlači.

— Varšava, 16. decembra. (P. T. A.)
Danes opoldne med svečano otvoritvijo
razstave v slikarskem salonu je bil proti
državnemu predsedniku Narutowiczu iz-
vršen atentat. Predsednik je bil takoj m-
rtven. Atentator akademski slikar Elgij Ni-
ewiadomski je bil aretiran.

Predsednik je obiskal okoli pol 11. go-
podne kardinala Kekowskega in je pri-
bližno pol ure kasneje odšel v spremstvu
šefa civilne pisarne, dveh adjutantov, mi-
nistrekega predsednika Nowaka, kakor tu-
di ministrov Makowskega in Kumanickega
v razstavo v slikarski salon »Zacheta«.

Pri vstopu v dvorano je oddal akade-
mični slikar Niewiadomski na predsednika
zavratno štiri revolverske strelje in je po-
kusil nato uiti, vendar ga je neki adju-
tant prijel. Predsednik se je smrtno zadet
zgrudil na tla in je bil tekom nekaj minut
mrtven. En strel ga je zadell v glavo, dva
v prsa in eden pa je šel mimo. Poklicani dr-
žavni pravdniki vojaškega sodišča, je na
mestu odredil preiskavo. Truplo predsedni-
kovo so pod asistenco ulanske eskadrona
prepeljali v palačo Belvedere in v sviden-
čni dvorani položili na mrtvaški oder.

Radi smrti predsednika je prevzel pre-
sedniške funkcije v smislu člena ustave 40
maršal sejma Rataj, ki bo nemudoma
sklical narodno skupščino v svrhu izpelja-
va novih volitev predsednika.

Poslanik Kalina umrl.

— Praga, 17. decembra. (Izv.) Če-
hoslovaški poslanik v Beogradu Anto-
nin Kalina je danes tu umrl na posled-
nih težkih operacijah.

Kakor smo že pred nekaj dnevi ja-
vili, je nastopil češkoslovaški poslanik
na našem dvoru Antonin Kalina radi
težke bolezni šestmesečni dopust. Pred-
sednik dr. Masaryk mu je pred nasto-
pom dopusta pisal toplo in priznanja
polno pismo v znak zahvale za njegovo
požrtvovno in uspešno delovanje. Po-
slnik Antonin Kalina ima mnogo in ve-
likih zaslug za okrepitev medsebojnih
državnih zvez. Njegova zasluga je pred
vsem, da se je sklenila trdna in solidna
državna zvezna pogodba med Češko-
slovaško in Jugoslavijo, alijanca, ki je
utemeljena v krvnih vezah, ki spajajo
oba bratska naroda od pamtveka.

Poslanik Kalina je takoj po prevratu
prišel kot zastopnik češkoslovaške vla-
de v Beograd. Za ta posel je bil tem
bolj usposobljen, ker je perfektno govoril
srbski jezik in je bil že od preje kot
poslanec v avstrijskem parlamentu v
ozkih stikih z vsemi vodilnimi jugoslo-
venskimi politikmi. Lotil se je svojega
posla z vso vnetostjo in s svojim delom
nemalo pripomogel k temu, da so po-
stale zveze med našo kraljevino in Če-
škoslovaško republiko tako intimne,
kakor jih menda v današnjih državah
ne pozna zgodovina. Pokojni poslanik
je igral v bliskavi avstrijskem parlamen-
tu med češkimi politikmi odlično vlogo.
Bil je med onimi, ki so vselej in pri vsa-
ki priliki zagovarjali slovensko vza-
jemnost in se zavzemal zanjo, ako je
tudi to izzivalo naličji odpor v vladnih
krogih. Pripadal je najradikalnejši struji
med češkimi poslanci v avstrijskem dr-
žavnem zboru. Rolen je bil 15. julija 1.
1869 v Nemškem Brodu. Na domači
gimnaziji je končal gimnazijske študije,
pravne nauke pa na vseučilišču v Pragi.
Že kot dijak se je udeleževal napredne-
ga gibanja. Bil je predsednik akademič-
nega društva »Havlčeka«. Kasneje je
postal v Blatnem okrajni tajnik. Tu se
je predvsem posvetil sokolskemu delo-
vanju. Bil je dolga leta starosta »Soko-
la« v Blatnem in starosta Jeronimove
sokolske župe. Leta 1901 je bil izvoljen
za državnega poslanca v okraju Blatno
- Breznice - Mirovice. Za državnega
poslanca je bil znova izvoljen leta 1907
in 1911. Pripadal je češki statopravni
stranki (državnopravni stranki). L. 1918
se je udeležil potovanja češke delegacije
v Švico. Tega leta je bil tudi izvoljen
v prvi češkoslovaški parlament. Leta
1919 je bil imenovan za poslanika Če-
škoslovaške republike v Beogradu. Ve-
likemu pokojniku, ki je bil velik pri-
atelj nas Slovencev in ki je tako rad pri-
hajal tudi k nam v Ljubljano, večnaja
pamiat!

ATENTATOR NIEWIADOMSKI.

— Varšava, 17. decembra. (P. T. A.) Mo-
rtice predsednika Narutowicza, slikar Elgij
Niewiadomski je v preiskavi izpovedal, da
je atentat izvršil iz lastnega nagiba in da
ni bil popreje z nikomur domenjen. Kot mo-
tiv svojega čina je navedel razdelitev gla-
sov pri volitvah predsednika. Preiskava
proti Niewiadomskemu bo danes dovršena.
Niewiadomski pride pred preki sod.

SESTAVA NOVE POLJSKE VLADE.

— Varšava, 17. decembra. (Izv.) Pred-
sednik sejma Rataj je po umoru Naruto-
wicza poveril sestavo vlade šefu general-
nega štaba, generalu Sikorskemu, intimne-
mu prijatelju Pilsudskega.

— Varšava, 17. decembra. (Izv.) Sikor-
ski je snočil sestavo novo vlado.

— Varšava, 17. decembra. (K. B.) Vlada
Sikorskega je tako sestavljena, da je pre-
vzel ministarsko predsedstvo in notranje
zadeve general Sikorski ter zunanje zadeve
Aleksander Skrzinski, dosedanj poljski
poslanik v Bukarešti.

PILSUDSKI — ŠEF GENERALNEGA ŠTABA.

— Varšava, 17. decembra. (P. T. A.)
Maršal Pilsudskega je vojni minister ime-
noval za šefa generalnega štaba.

— Varšava, 18. decembra. (Izv.) Gene-
ral Haller je odstranjen s svojega službene-
ga mesta. Smatrajo, da je bil Haller aktivno
udeležen pri zadnjih nemirih in je gotovo,
da je bil eden vodilnih faktorjev v krogih
desnice.

STROGE ODREDBE.

— Varšava, 18. decembra. (Izv.) Vlada
je odredila stroge odredbe za vzdrževanje
javnega reda. Strog nadzor je odrelen nad
vsemi oficirji od polkovnika do generala, ki
simpatizirajo z desnico. Pod nadzorstvom
so tudi mnoge politične osebnosti desnice.
Aretirani sta bil včeraj še dve osebi, katerih
imena drže preiskovalni organi še tajno.
Osebi sta kompromitirani v atentatu.

IZVOLITEV ŠVICARSKEGA ZVEZ- NEGA PREDSEDNIKA.

— Bern, 14. decembra. (Š. B. A.)
Združena zvezna skupščina je potrdila
sedanje člane zveznega sveta ter je iz-
volila za leto 1923. Scheurerja za
zveznega predsednika.

KONFERENCA GLEDALIŠKIH UPRAVNI- KOV V ZAGREBU.

Včeraj dne 15. t. m. se je začela v Za-
grebu konferenca gledaliških upravnikov in
sicer na inicijativno upravniška beogradskega
gledališča Orola in upravniška v Skoplju
g. Karadžića. Konferenci nadalje pris-
tvojejo upravniški zag. gled. g. Benčić,
upravnik ljublj. gled. g. Matej Hubad
upravnik marib. gled. g. dr. Brenčič.
Upravniški gledališč iz Splita, Sarajeva in
Oslika se so oprostili, iz Novega Sada pa
ni bilo odgovora. Konferenci je bil predmet
vprašanje financiranja naših gledališč. Na
konferenci sta bili stavljeni dve vprašanji o
tem. Prva, da se financiranje izvede skup-
no za vsa gledališča brez razlike in obzira
na centre oblasti, drugo da se od države
zahteva, da so v budžetu izneseni samo
osebni izdatki a materialne izdatke naj kri-
jejo gledališča sama. Drugi predlog, ki ga
je predlagal upravnik Karadžić iz Skoplja
je bil sprejet soglasno. Danes bo konferenca
reševala vprašanje, kakšne svote odpadejo
po tem proračunu na posamezna gledališča.
Danes se konferenca zaključila.

PROGRESIVNO NARASČANJE ŠTER- LINGA. — SKORAJ ENAK DOLARJU.

— London, 15. decembra. (Izv.) Šter-
ling je dosegel včeraj svoj najvišji tečaj
po pričetku vojne in danes se je ustavil.
V normalnih časih je veljal šterling 4
dolarje in 86 centimov, danes velja 4 do-
larje in 65 centimov, tako da potreb-
ujemo samo še 21 centimov, da bo enak
dolarju.

POINCARÉJEVO STALIŠČE OMA- JANOP.

VESTI NEMŠKEGA VIRA.

— Pariz, 15. dec. (Wolff) Kakor
javlja »Newyork Herald« so včeraj
v parlamentarnih krogih govorili, da
je bil Poincaré opomnjen, da v seda-
njem trenutku ne vodi ekstremne politi-
ke, ki bi neugodno vplivala na novo
pomirljivo stališče na strani Amerike in
Anglije. Nekateri vodilni člani nacio-
nalnega bloka in Clemenceaujeva sku-
pina so to ugotovili za važnejše kakor
pa takojšnje izterjanje nemških plačil.

— Pariz, 15. dec. (Izv.) Poincaré-
jevo stališče smatrajo za resno ogro-
ženo. Kot njegov glavni nasprotnik ve-
lja Forgeot iz Millerandove skupine.
Forgeot velja za zaupnika Millerando-
vega. Forgeot namerava v sporazumu
s Tardieuem in Louchetjem v zbornici
vprijeti afont proti Poincaréju.

POLITIČNE VESTI.

== »Jutrove« politične beležke. Celo
kolono polemike s »Slov. Narodom« je
serviralo nedeljsko »Jutro« svojim čita-
teljem za zajutrek. Pusta roba! Toliko
samohvale »Jutrove« novinarske tvor-
nice pa tako slabi izdelki. Kaj naj pred-
stavlja »Jutrovo« zadržanje in zabavlja-
nje morda izvrševanje mladinske akcije
za zblizevanje naprednih življenj na Slo-
venskem? Neizdovoljna je elitna mla-
dinska gospoda in kdor je nezadovoljen
ne more dati od sebe nič zadovoljivega.
Iz Beograda je prišla nad mladine kon-
sternacija in celo kralj je prišel pri njih
v nemilost. Njegov rojstni dan so odpra-
vili s kratko dnevno vestjo, ako pa bi
bila nova vlada sestavljena po njihovi
volji, bi bilo proslavilo »Jutro« dan 17.
decembra na uvodnem mestu. Nekateri
mladini so začeli misliti, zato pa jim ni
bila po godu politična hrana, ki jo je
nudilo nedeljsko »Jutro«. Nekdo, ki stoji
precej v ospredju mladinske vrste, je
zmajal z glavo in rekel: »Jutro« dela zelo
uspešno za neuspeh demokratske
stranke pri bodočih volitvah.

== Razdelitev avstro - ogrških dr-
žavnih dolgov. Reparacijska komisija
je razsodila glede razdelitve avstro-
ogrških državnih dolgov v smislu čle-
na 203 saintgermainse mirovne po-
godbe, da se pripiše v breme avstrijski
republik 36 % in Češkoslovaški 42%,
ostalih 22 % se porazdeli na Jugosla-
vijo in Italijo. Od državnih dolgov ogrs-
ke države polovice pade na Ogrsko
50 %. Kako se spravi v vrednost sta-
ra avstrijska državna lastnina, o tem
še ni nikake odločbe, pa je tudi prič-
kovati ni v doglednem času.

== Izjava Stamboliškega. V pogo-
voru z lausanskim dopisnikom »Nouvel
Presse« je Stamboliški izjavil, da
je mala antanta za Bolgarijo brez pome-
na in da bolgarski narod nima nobenega
razloga, niti želje, da se pridruži mali
antanti. Glede balkanskega bloka je de-
jal, da on sploh ne postoji in da so vse
tozadevne govorice le legenda. Obstoji
samo neke vrste izboljšanje v medse-
bojnih odnošajih balkanskih držav, in to
je vse. O Grški pravi, da se nahaja v
polažju razkrajanja. Sedanji režim bo
privedel Grško polagoma do razpada.
Glede izhoda na morje je dejal, da Bol-
garija ne zahteva samo Dedeagača, mar-
več tudi odgovarjajoče ozadje. Bol-
garija ne sme biti več ločena od Egejskega
morja, in če ji prostovoljno ne dajo De-
deagača, bomo vedeli, da imamo pravo-
vito sami vzeti Dedeagač tudi s silo. O
stikih s Turčijo pravi, da jih Bolgarija
nima in pravzaprav tudi ne potrebuje.
To pa ne pomeni, da bi ne simpatizirali
s kemalisti. Da, da, je zaključil Stam-
boliški, mi poznamo naše sovražnike.
No, bolgarski narod je enodušen v svo-
ji volji upostaviti lastno moč. In s te
poti ga ne zbijejo nobeni manevri.

== Fašizem ubija fašizem. Ker jim
je kolikor toliko zabranjeno napadati
druge vsak dan, kakor so to delali do
Mussolinijevega vladnega nastopa, so se
pričeli fašisti pričakati in pobijati sa-
mi med seboj. V Benetkah se je sku-
pina fašistov odločila od skupne fašis-
tvske organizacije in jej napovedala
boj. Ta skupina je udrila v sedež or-
ganizacije in ga zasedla ter ga trdno
drži z orožjem, kljub vsemu posredo-
vanju s strani oblasti. Na trgu Sv. Mar-
ka je prišlo nato do hudega spopada
med obema fašistovskima skupinama
in nekaj ljudi je bilo težko ranjenih.
Kakor v Benetkah tako se je začel fa-
šizem razkrajati tudi po drugih mestih
in pričakovati je, da se bo to razkra-
janje nadaljevalo, dokler se fašizem ne
razkroji popolnoma. Proti fašizmu ho-
čejo komunisti združeni s socialisti
organizirati »ljudske ardit«. Po skle-
pu v Moskvi se pod zastavo tretje in-
ternacionalne združijo italijanski ofi-
cijelni komunisti, kateri navajajo v svo-
jem programu med glavnimi točkami
neizprosen boj fašizmu. Tako hoče so-
cialistični življenj v Italiji nastopiti proti
fašizmu, da ugonobi njihovo organiza-
cijo. Pričakovati je torej še velikih po-
litičnih bojev, ki bodo zahtevali števil-
no žrtev, predno pride Italija do svo-
jega notranjega mira.

== Vstaja v Trakiji se širi. Vstaško
gibanje v Trakiji se širi čim dalje bolj.
Grška armada je popolnoma demoralizirana.
Obstoječa večina iz trakijskih
Turkov in Bolgarov, ne predstavlja
enotne sile in razkrajanje postaja ka-
tastrofalno. Dezertirji iz grške trakijske
armade organizirajo skupno z mestnim
prebivalstvom številne vojaške čete, ki
neprenehoma napadajo grško vojsko.
Ta je že zapustila nekatera stra-
tegično važna mesta. Grška posadka,
ki je čuvala most preko Marice pri Ka-
ragaču, je bila napadena po vstajih in
se je razbežala. Obmejna grška straža
se je v mnogih krajih umaknila na jug.
Železniška proga proti Solunu je na več
mestih razdejana. Orožje dobivajo vsta-
ši iz grških skladišč, ki so zaradi splošne
panike slabo zaščitena.

Poslanik Kalina umrl.

— Praga, 17. decembra. (Izv.) Če-
hoslovaški poslanik v Beogradu Anto-
nin Kalina je danes tu umrl na posled-
nih težkih operacijah.

Kakor smo že pred nekaj dnevi ja-
vili, je nastopil češkoslovaški poslanik
na našem dvoru Antonin Kalina radi
težke bolezni šestmesečni dopust. Pred-
sednik dr. Masaryk mu je pred nasto-
pom dopusta pisal toplo in priznanja
polno pismo v znak zahvale za njegovo
požrtvovno in uspešno delovanje. Po-
slnik Antonin Kalina ima mnogo in ve-
likih zaslug za okrepitev medsebojnih
državnih zvez. Njegova zasluga je pred
vsem, da se je sklenila trdna in solidna
državna zvezna pogodba med Češko-
slovaško in Jugoslavijo, alijanca, ki je
utemeljena v krvnih vezah, ki spajajo
oba bratska naroda od pamtveka.

Poslanik Kalina je takoj po prevratu
prišel kot zastopnik češkoslovaške vla-
de v Beograd. Za ta posel je bil tem
bolj usposobljen, ker je perfektno govoril
srbski jezik in je bil že od preje kot
poslanec v avstrijskem parlamentu v
ozkih stikih z vsemi vodilnimi jugoslo-
venskimi politikmi. Lotil se je svojega
posla z vso vnetostjo in s svojim delom
nemalo pripomogel k temu, da so po-
stale zveze med našo kraljevino in Če-
škoslovaško republiko tako intimne,
kakor jih menda v današnjih državah
ne pozna zgodovina. Pokojni poslanik
je igral v bliskavi avstrijskem parlamen-
tu med češkimi politikmi odlično vlogo.
Bil je med onimi, ki so vselej in pri vsa-
ki priliki zagovarjali slovensko vza-
jemnost in se zavzemal zanjo, ako je
tudi to izzivalo naličji odpor v vladnih
krogih. Pripadal je najradikalnejši struji
med češkimi poslanci v avstrijskem dr-
žavnem zboru. Rolen je bil 15. julija 1.
1869 v Nemškem Brodu. Na domači
gimnaziji je končal gimnazijske študije,
pravne nauke pa na vseučilišču v Pragi.
Že kot dijak se je udeleževal napredne-
ga gibanja. Bil je predsednik akademič-
nega društva »Havlčeka«. Kasneje je
postal v Blatnem okrajni tajnik. Tu se
je predvsem posvetil sokolskemu delo-
vanju. Bil je dolga leta starosta »Soko-
la« v Blatnem in starosta Jeronimove
sokolske župe. Leta 1901 je bil izvoljen
za državnega poslanca v okraju Blatno
- Breznice - Mirovice. Za državnega
poslanca je bil znova izvoljen leta 1907
in 1911. Pripadal je češki statopravni
stranki (državnopravni stranki). L. 1918
se je udeležil potovanja češke delegacije
v Švico. Tega leta je bil tudi izvoljen
v prvi češkoslovaški parlament. Leta
1919 je bil imenovan za poslanika Če-
škoslovaške republike v Beogradu. Ve-
likemu pokojniku, ki je bil velik pri-
atelj nas Slovencev in ki je tako rad pri-
hajal tudi k nam v Ljubljano, večnaja
pamiat!

ATENTATOR NIEWIADOMSKI.

— Varšava, 17. decembra. (P. T. A.) Mo-
rtice predsednika Narutowicza, slikar Elgij
Niewiadomski je v preiskavi izpovedal, da
je atentat izvršil iz lastnega nagiba in da
ni bil popreje z nikomur domenjen. Kot mo-
tiv svojega čina je navedel razdelitev gla-
sov pri volitvah predsednika. Preiskava
proti Niewiadomskemu bo danes dovršena.
Niewiadomski pride pred preki sod.

SESTAVA NOVE POLJSKE VLADE.

— Varšava, 17. decembra. (Izv.) Pred-
sednik sejma Rataj je po umoru Naruto-
wicza poveril sestavo vlade šefu general-
nega štaba, generalu Sikorskemu, intimne-
mu prijatelju Pilsudskega.

— Varšava, 17. decembra. (Izv.) Sikor-
ski je snočil sestavo novo vlado.

PILSUDSKI — ŠEF GENERALNEGA ŠTABA.

— Varšava, 17. decembra. (P. T. A.)
Maršal Pilsudskega je vojni minister ime-
noval za šefa generalnega štaba.

Slavnostni dnevi „Glasbene Matice“.

Izredni občni zbor »Matice«. —
Ravnatelj Matej Hubad častni član.

Ljubljana, 18. dec.

Naša »Glasbena Matica«, kulturno in glasbeno središče vsega jugoslovenskega naroda, matica glasbe vsega juga, kakor je v vznešenih besedah dejal odposlanec kraljevske vlade, inšpektor umetniškega oddelka v ministrstvu prosvete g. Marko Car, praznuje te dni brez vsakega hrupa in trušča, na svojim visokim kulturnim ciljih dostojen, a plemenito vzvišen način. S predavanji in umetniško dovršenimi koncerti proslavlja svojo 50-letnico »Glasbena Matica«, da tako oživetvori in poži v naših srh plemenito duševno kulturo in nas dovede do uresničenja visokih idealov slovenskega naroda. »Glasbena Matica« praznuje 50-letnico svojega težkega, z velikimi finančnimi in tudi kulturnimi borbami združenega, a vedno smotranejšega in vztrajnega dela na svečan način.

Včerajšnji dan, krasna zimska nedelja, je bil docela posvečen naši »Glasbeni Matici«. Dopoldne so na izrednem občnem zboru vsa naša kulturna društva in zastopniki kulturnih centrov prisostvovali skromnemu, a toliko bolj kulturno velepomembnemu slavlju. Popoldanski koncert pa nam je jasno in krepko dokumentiral, kako globoko sega s svojo kulturno misli »Glasbena Matica« v srca ljubljancev, v srca vsega naroda. Dostojni izredni občni zbor »Matice« v »Filharmoniji« in pomembni koncert v »Unionu« sta v resnici bila visokokulturni manifestaciji — plemenitega in idealnega dela »Matice«.

V naslednjem podajamo podrobno poročila o slavnostih »Glasbene Matice«.

IZREDNI OBČNI ZBOR »GLASBENE MATICE«.

V akustični, okusno okrašeni koncertni dvorani »Filharmoničnega društva« na Kongresnem trgu je v nedeljo, 17. tm. ob 11. uri dopoldne otvoril predsednik dr. Vladimir Ravnihar izredni občni zbor »Glasbene Matice«. Občni zbor je bil dostojna manifestacija velike kulturne misli, ki jo vrši »Matica« med našim narodom. Na odru ob stenah, okrašenih z zelenjem, so viseli venc in laurike, ki si jih je Matica priporila, kakor tudi doprni kip N. Vel. kralja Aleksandra I. Občnega zbora so se udeležili zastopniki vseh naših kulturnih in prosvetnih društev iz glavnih kulturnih središč naše države, tako g. Marko Car, inšpektor umetniškega oddelka v ministrstvu prosvete kot odposlanec ministrstva, dalja inž. Stanković v Beogradu, prof. Grünwald kot predsednik zagrebškega »Kola« in Camarotta za zagrebško pevsko društvo »Lisinski«. Navzoči so bili dalje vlad. svet. Andrej Senčkovski za CMD, mag. ravnatelj dr. Milutin Zarnik za mestno občino ljubljansko, docent svetnik dr. Skaberne, načelnik prosvetnega oddelka pri pokrajinski vlad kot zastopnik pokr. vlade in dr. d. Samobor. Umetno je bilo, da so se občnega zbora, ki je bil tiha manifestacija težke kulturne borbe, udeležili tudi večletni »Matice« vedno zvesti ustanovniki, podporniki in člani, tako ustanovnik in bivši župan Peter Grasselli ter Fran Drenik, ki je bil dolgoletni blaginik in pozneje predsednik »Glasbene Matice«.

Predsednik dr. Vladimir Ravnihar je ob 11. dopoldne otvoril svečano zborovanje, povdarjajoč, da mu je v veliko čast, da more ob 50-letnici otvarjati zbor »Glasbene Matice«. Imenujoč za overovatelja zapisnika navzočega ustanovnika Petra Grassellija in Frana Drenika je nato predsednik v krasnem govoru očrtal kulturno delo Glasbene Matice.

PREDSEDNIKOV GOVOR.

V posebno čast in srečo si štejemo, da morem otvoriti ta pomembni izredni občni zbor, ki pada v okvir jubilejne naše svečanosti. Je to jubilej dela, nesebičnega, požrtvovalnega in ustvarjalnega dela. Tiho in solidno je bilo to delo, nikdar mu ni bilo treba prikrievati kakih notranje praznote z vnanjim bleskom in sijajem. Temu primeren je tudi proslava 50letnega obstoja Glasb. Matice: skromna, brez hrupa in šuma. Delo samo naj se hvali, naj se proslavlja s svojimi odličnimi uspehi.

Predstavljamo vam naš pevski zbor, predstavljamo našo orkestralno društvo, našo visoko glasbeno šolo, naš konservatorij z njegovimi zrelijšimi gojenci. Na koncertih nastopajo proizvajajoči umetniki, najboljši učenci Glasb. Matice, ki so imeli priliko, da so nosili slavo slovenskega imena po širnem svetu. Čujete skladbe naših domačih ustvarjalcev umetnikov, ki se jim ni strahiti primeru z najboljšimi svetovnimi deli. Ob dirigentskem pulsu pa gledate umetnike, ki imajo v ta dela vliči vso svojo individualno duševnost.

A vse to je Glasb. Matica. Tudi po številni jači, po svoji kulturni starejši narod bi bil ponosen na tak zavod in na tako delo. Kako ne bi bil naš mali slovenski in naš narod jugoslovenski, ki mu slovenski del tega naroda prinaša v zakon najlepše delo — Glasb. Matico.

Glasbeno prosvetno delo je šteti med prve činitelje, ki so nas iz preprostega ple-

mena dvignili v narod. Ono je odkrilo veliko nadarjenost našega naroda, ono je pokazalo njegovo visoko potenco, njegovo življenjsko silo. Njemu se hoče življenja, a ne skromnega življenja pastirka med narodi, on hoče biti med prvimi. Baš to silno hotenje je bilo, ki nas je dvigalo v časih najhujše depresije, ki nam nikdar ni dalo upasti upanja v boljšo bodočnost, ki je marveč zahtevalo samolasten svobodni obstanek.

Uspehi na glasbeno prosvetnem polju nam doprinajajo dokaz, da smo zmogni in sposobni za dosego najpopolnejšega. A če smo to v eni panogi, zakaj bi ne bilo tega mogoče v drugih? Glasb. Matica ti kaže način, kako prideš do cilja.

Ako se ozremo nazaj za tega pol stoletja, kako skromen je bil začetek tega današnjega prvega kulturnega zavoda in s kakimi težavami se je moral boriti ves čas svojega obstanka. Čisto in nesebično rodoljubje je kumovalo njegovemu rojstvu, neka neutešljiva strast je podžigala neumorne delavce, da niso omagali. Brezprimerna vztrajnost in delo, do podrobnosti izdelano delo, sta končno dala Matici ono solidno podlago, ki je na njej zgrajena danes. Z držnim zamahom smo ustanovili konservatorij. Nismo pa s tem pričeli stavbe graditi pri strehi, marveč smo s streho le pokrili že dokončano stavbo. 50 let smo gradili na njej in šele ko je bila v vseh svojih temeljih ustaljena v domači grudi, smo jo v naravnem njenem razvoju kronali z veličastno kupolo. Šola Glasb. Matice je njena hrbtenica. Je prava matica vse naše glasbene kulture. Iz nje so izhajali naši glasbeni talenti, skladatelji in proizvajajoči umetniki, ki danes s pristno domačo tvorno silo oplojajo domačo zemljo.

Ako sem nazval šolo hrbtenico Glasb. Matice, je njen pevski zbor njena odlična vnanja reprezentanca. Pevski zbor je priporil Matici slavno ime daleč izven meja naše domovine naše. Kadar koli smo hoteli predstaviti inorodnemu svetu ali kakim odličnim gostom svojo kulturo sploh, povabili smo ga, da je stopil na oder pevski zbor. Toda naloga, ki jo je vršil, je mnogo globlje vrednosti: s svojim prvovrstnim izvajanjem je spodbujal naše skladatelje k vedno novim, vedno dovršenejšim delom visoke umetniške vrednosti.

Seveda je imel pevski zbor to izredno srečo, da je dobil svojega mojstra v osebi Mateja Hubada. Ta — naj mi bo dovoljeno, da se tako izrazim — od Boga poslani umetnik je pevskemu zboru vdahnil svojo dušo, mu približal svojo umetnost ter ga zgolil v občudovanja vredni vztrajnosti in radovoljni disciplini.

Pevskemu zboru se je v zadnjih letih vredno pridružil orkestralno društvo Glasbene Matice. Njegovi dosedanj krasni uspehi pod vodstvom prof. Jerala nam obetajo najlepšega slovesa, ki bo vpletal novo slavo v laurike Glasb. Matice.

Last not least pa ne smemo brez omenbe pustiti onega glavnega činitelja, ki je Glasb. Matici dovolil sedanj njen razmah in njeno porast, a to je našega naroda svoboda. Brez te bi bila Matica obsojena v življenje, danes pa je je pokroviteljica država našega naroda, ter jo odlikuje te svobodne države vladar. Zato mi je ne samo dolžnost, ampak srčna potreba, ako se ob zaključku teh izjavljanih s hvaležnostjo spominjam vseh onih, ki so nam naklonili zlato svobodo, njim na čelu naš kralj in ljubitelj lepih umetnosti. Pozivljam Vas, da se združite z menoj v vzkliku: »Kralj Aleksander I. — Živio!«

Navzoči so priredili ovacije kralju. Po končanem govoru je predsednik dr. Ravnihar predvsem pozdravil zastopnika ministrstva prosvete inšpektorja Marka Car, dvornega svetnika dr. Skaberne, ta kot načelnika prosvetnega oddelka pri pokrajinski vlad, dalje zastopnike beogradskega pevskega društva »Stanković«, zastopnike zagrebških pevskih zborov »Kolo« in »Lisinskega«, kakor tudi vse zastopnike domačih kulturnih in pevskih društev iz Ljubljane in ostalih krajev Slovenije — tako iz Maribora, Celja, Kranja itd. Spominjal se je s toplimi besedami umrlih Maticarjev in ustanoviteljev. Prisrčno je pozdravil najstarejša ustanovnika Petra Grassellija in Frana Drenika z besedami: »Sestdeset let Sokol, petdeset let Maticar!«

V imenu ministrstva prosvete je v krasnem govoru pozdravil Glasbeno Matico inšpektor Marko Car izjavljajoč:

GOVOR ODPOSLANSTVA MINISTRSTVA PROSVETE.

U životu naroda ima trenutaka kad je dan dogadjaj, kad jedna uspomena može da ustalasa čitavu jednu varoš, čitavu jednu sredinu. Delo predaka zagreje sav narod, i on se divi vrlini, čeličini volji, samopregoru svojih predia, u kojima gleda idealnu sliku sebe samoga. Ljudi, čije se delo tako slavi, postaju u tom trenutku dika i ponos svoja naroda, tumači njegovih osećaja, nosioci njegove misli bilo na političkom, bilo na književnom, naučnom ili umetničkom polju.

Takav jedan svetao god slavi danas slovenački ogranak našeg naroda, svetkujući pedesetu obljetnicu svoje Glasbene Matice, i ja sam, Gospodo, srećan i ponosan što je mene — starog štovaoa vaših kulturnih ustanova — zapala laskava čast da vam ovom svečanom prilikom, kao izaslanik G. ministra prosvete, donesem čestite pozdrave naše kraljevske vlade.

Vršeći tu prijatnu dužnost, ja u ovom trenutku nisam u stanju da se opširnije osvrnem i po zaslugi ocenim rad vaših istaknutijih pregalaca na polju muzičke umetnosti, ali sam potpuno svestan da se pesma i svirka u vašoj sredini od vaukada ljubazljivo gajita. Šta više, ona se među vama gajila više nego i u kom kraju našeg naroda. Vaša Glasbena Matica, to je najstariji muzički zavod na slovenskom jugu — zavod koji je s uspehom negovao i vokalnu i instrumentalnu muziku.

Odajući mu zaslužno priznanje za njegov priljezan i opsežan kulturni rad, ja osećam potrebu da naročito podvučem još

jednu stvar, a to je nacionalni rad Glasbene Matice, koja je — popularišući slovenačku narodnu pesmu — s jedne strane budila i podizala nacionalni duh u svome plemenu, a s druge strane tu istu pesmu podizala i podigla do umetničke visine.

Ne potcenjujući zasluge ni ostalih mnogih pregalaca na ovome poslu, ja osećam naročito i vrlo prijatnu dužnost da istaknem ovom prilikom istrajan rad i velike zasluge na polju slovenačke muzičke kulture današnjeg direktora Glasbene Matice, g. Mateja Hubada, najznamenitijeg muzičkog pedagoga naše otačbine. G. Hubad je vaspitao i na put izveo čitave generacije muzičkih talenta, i njegova je upravo zasluga ono prvo kole slovenačkog plemena danas zauzima u našoj muzikalnoj umetnosti.

Gospodje i Gospodo! Ja moram naročito žaliti što prilikom ovako svečanog čina, stičam neotklonljivi prilika, nisam mogao da budem glasnik jednog rešenja koje bi današnji svetkovima dalo značaj jednog epohalnog događaja. Na žalost, administrativni razlozi su uvek jači od dobre volje ministara, pa i od najbolje volje današnjeg G. ministra prosvete, koji iskreno in živo želi napredak i procvat ovog vašeg čuvenog zavoda. I opet, do idućeg budžeta, ne možemo, na žalost, da Glasbenu Maticu pozdravimo kao zavod državn.

Ali sa koliko ljubavi, sa koliko interesovanja i dobre volje kraljevska vlada prati rad i napredak ovog zavoda, neka bude dokaz visoka pažnja koju, prilikom današnje proslave, Glasbenoj Matici ukazuje Njegovo Veličanstvo Kralj Srba, Hrvata i Slovenaca, namenjajući jednu svoju novca kao pomoć za dalje školovanje najboljem ovogodišnjem glasu muzičaru.

No da bi svojoj pažnji dao i vidnoga znaka, Njegovo Veličanstvo Kralj, na predlog G. ministra prosvete, izvoleo je, povodom 50godišnjice, Glasbenu Maticu odlikovati ordenom Sv. Save II. stepena, a takoisto osnivajući ove Matice g. Petra Grassellija ordenom Sv. Save III. stepena, a ordenom Sv. Save V. stepena gospodu Frana Drenika, člana osnivača, i Josipa Vedrala, najstarijeg nastavnika Glasbene Matice.

Ja mislim, Gospodo, da ćemo se toj visokoj pažnji našeg Vladara najbolje odužiti, ako svi zajedno posvetimo naše sile da Glasbenu Maticu — ovaj naš ponosni institut — podignemo na ovu visinu, koja joj po njezinoj vrednosti i njezinim uspesima već danas pripada.

Kao predstavnik g. ministra prosvete, ja se koristim ovom prilikom da s osobitim simpatijom pozdravim tu zajednicu rada i Glasbenoj Matici zaželim najlepšu budućnost.

Nek joj je slava i hvala!

Tajnik Mahkota je podal v izcrpnom in krasnom poročilu podrobno sliko o kulturnem delovanju Glasbene Matice od dneva ustanovitve do današnjih dni.

Pri slučajnostih je predsednik dr. Vladimir Ravnihar predlagal, da izvoli Glasbena Matica za častnega člana ravnatelja Mateja Hubada. Navzoči so ta predlog pozdravili z viharnimi ovacijami velezaslužnemu ravnatelju Hubadu.

V imenu Zveze pevskih društev je ne predsednik dr. Anton Švigel čestital Glasbeni Matici, naglašujoč med drugim, da je Glasbena Matica na kulturnem polju vsem prava matica.

Nato je predsednik dr. Vladimir Ravnihar prečital razne brzojavne čestitke in pozdravna pisma. Omenjal je brzojavke ministra prosvete, ministra za socialno politiko, zbora moravskih učiteljev, dalje brzojavke iz vseh krajev države od severa in do juga, vzhoda in zapada. Omenjal je brzojavke in pisma, ki so jih poslali ga. Danica Hrističeva iz Beograda, častni član Anton Förster iz Novoga mesta, častni član Fran Serafin Vilhar iz Zagreba kakor tudi pozdravno pismo dr. Ivana Tavčarja in soproge Franje Tavčarjeve. Vse pozdrave so zborovalci vzeli z viharim ploskanjem na znanje.

Ob 12.30 je bilo svečano zborovanje zaključeno.

SLAVNOSTEN KOMERZ V FILHARMONIČNI DVORANI.

Včerajšnje prireditve Glasbene Matice je zaključil slavnostni komerz v okusno z zelenjem in venci ozaljšani dvorani Filharmoničnega društva. Na odru, ki je v sredini stal kip N. Veličanstva, je bila nameščena godba dravske divizije. Ob straneh sta viseli krasni, mojstru Hubadu pri včerajšnjem koncertu poklonjeni diplomski pevski zbor »Glasbene Matice«, ki ju je z mojstrsko dovršenostjo napravil profesor Kopač v Kranju. Vrsto napitnice je otvoril predsednik »Glasbene Matice« dr. Ravnihar, ki je naslikal pomen »Glasbene Matice«, očrtal njeno kulturno delo ter nazdravil navzočim hrvatskim in srbskim gostom. V imenu pokrajinske vlade je govoril šef oddelka za uk in bogočastje dr. Fran Skaberne. Čestitajoč »Glasbeni Matici« k njenemu jubileju je izrazil svojo toplo željo, da bi se ji predvsem čim najprej izpolnila želja, da prevzame država njen konservatorij v svojo oskrbo. V imenu hrvatskega pevskega društva »Kola« je govoril, navdušeno pozdravljen, g. Debelak. V imenu Češke Obce in kolonije v Ljubljani je čestital Glasbeni Matici vsesučilski profesor dr. K. S. I., izrazujoč nado, da bi Glasbena Matica čim najprej poletela tudi v zlato Prago. V imenu Zveze slovenskih pevskih društev je govoril njen predsednik dr. Švigel, poudarjajoč potrebo, da se osnuje Zveza jugoslovenskih pevskih društev. V imenu mariborskega podružnice Glasbene Matice je izrazil toplo čestitke Glasbeni Matici župnik A. Ruš. V imenu Hrvatskega pevskega združenja »Lisinski« je govoril njega podpredsednik K. V. Č. I., poudarjajoč, da bi takoj izgnili vsi politični spori, ako bi vsi delovali na kulturnem polju tako kakor Glasbena Matica. Ing. S. a. a.

kovič kot zastopnik pevškega društva »Stanković« v Beogradu je, viharno pozdravljen, poudarjal, da stoji Glasbena Matica na čelu vseh jugoslovenskih glasbenih društev. Ob navdušenem ploskanju je prečital nato pismo, v katerem imenuje društvo »Stanković« v Beogradu Glasb. Matico za svojega častnega člana. V imenu mesta Ljubljane je sporočil tople čestitke Glasbeni Matici k njenemu jubileju magistratni ravnatelj dr. Milutin Zarnik. Predsednik »Slavca« Dražil je napil dr. Ravniharju kot sedanjemu predsedniku in sinu ustanovitelja Glasbene Matice in njenega 25letnega predsednika. Tajnik Mahkota je izročil čestitke v imenu pevcev in pevki iz zaslužnega ozemlja. Končno sta govorila še ravnatelj Matej Hubad, od vseh navdušeno pozdravljen, in predsednik Glasbene Matice v Mariboru Oskar D. e. v. Prvi je podal kos zgodovine Glasbene Matice in slikal njeno naporno delovanje, ki je iz skromnih početkov ustvarilo sedanj cvetoči zavod Glasbene Matice, drugi pa je omenjal med drugim tudi zaslužno delo na glasbenem polju dr. Gojmir Kreka. Koncem komerza je nastopil pod vodstvom mojstra Hubada še pevski zbor ter zapel več krasnih narodnih pesmi.

Proslava kraljevega rojstnega dne v Ljubljani.

Rojstni dan Njeg. Veličanstva kralja Aleksandra I. je Ljubljana proslavila kar najdostojnejše. Z vseh javnih in privatnih poslopij so plapolale državne in narodne zastave. Tudi na vseh tujih konzulatih so bile razobešene zastave tukaj zastopanih držav. Na Gradu je bilo v soboto zvečer in nedeljo dopoldne oddanih 21 topovskih strelcov. V stolnici je vladika dr. Bonaventura Jeglič imel poleg zahvalne maše slovesni »Te deum«, ki so se ga udeležili pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar, nadalje zastopniki vseh civilnih in vojaških oblasti in mnogoštevilno občinstvo. Na koru je sviral popolni orkester dravske godbe. Pred cerkvijo je bila vojaška parada. V vojašnici vojvode Mišića je v pravoslavni kapeli daroval prota Dimitrije Janković ob 9. slovesno zahvalno službo božjo, katere so se istotako udeležili mnogoštevilni zastopniki vseh oblasti. Ob 10. se je vršila zahvalna maša v protestantski cerkvi na Gosposvetski cesti. Ob 13. je bil v stekleni dvorani vladne palače slavnosten banke, katerega so se udeležili načelniki oblasti, konzularni kor in zastopniki raznih korporacij. Na banketu je imel g. pokrajinski namestnik Ivan Hribar ta-le nagovor:

»Postanek naše države je bil plod revolucije in evolucije.

Na Kosovem polju premagana Srbija ni te svoje narodne nesreče nikdar pozabila. Stoletja se je pripravljala, da zbriše madež kosovske katastrofe iz knjige svoje zgodovine. Po posameznih, tekot stoletij poizkušenih a ne uspehlih akcijah lokalnega pomena je prišlo pod Crnim Jurjem, utemeljiteljem naše narodne dinastije, do večjega, primerno organizovanega oboroženega pokreta, ki je imel uspeh. Ta oborožen pokret je bila revolucija. Ona je prinesla srbskemu narodu delno svobodo in neodvisnost.

Na tem temelju je gradila kneževina in kasneje kraljevina Srbija dalje in postala je v dobi bosanske ekupacije in kasneje, ko se je začela balkanska vojna, krepka, dasi mala država, ki je vzbujala v svetu spoštovanje in občudovanje. To je storila evolucija.

Mi Slovenci in Hrvati smo zrlj polni nad na postrmimo Srbijo. Od nje je velo k nam nekaj toplega, nekaj očarljivega, kar je s čutili ljubezni napolnjevalo naša srca. Vedeli smo — vsaj mnogi med nami, ki smo verovali v božjo pravičnost — da mora priti, česar so bile naše duše polne. In pripravljali smo se na to, budili smo narod, ucepeljvali smo, naj si je nas prejšnja državna oblast še tako ovirala, spoznanje. To je bila, gospoda moja, evolucija.

Ko pa je došel željno pričakovani trenutek, tedaj so srca vseh Slovencev in Hrvatov brez razlik, brez strank in brez razlike stanu in starosti, bila napolnjena samo ene misli po svobodi in neodvisnosti. To je bila, dragi bratje, revolucija, katere vrhunec je dne 1. decembra 1918. izzvenel v — legitimost, kateri je pa šele vidovdanska ustava dala trdno podlago.

In od 1. decembra 1918. stojimo pod modrim vladanjem in krepko zaščito dinastije Karadjordjevičev.

Božja volja je sicer hotela, da je kralj Peter, početnik velike debe kraljevine Srbije, odšel k manom svojih prednikov, a ostala nam je uteha v Njegovem junaškem sinu, ki je že od začetka svetovne vojne vodil usodo kraljevine Srbije in je stopil ob smrti očetovi na prestol naše ujedinjene kraljevine.

Gospoda moja, po pravici smatramo ljudi dandanes je ono državo srečno, kjer sta vladar in narod v neprestanem medsebojnem stiku in kjer vladar med njima polno soglasje glede velikih državnih problemov. Mi državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev smo v tem srečnem položaju. Naš kralj je konstitucionalen vladar v najboljšem pomenu besede. On je vester izpolnjevalec narodne volje.

A s tem nečem reči, da samo izpolnjevalec. Ne, on je narodu tudi svetovalec in voditelj; a njegovi sveti in njegovo vodstvo ne odbijajo, temveč pridobivajo. Evo kakal danes iz srh vseh državljanov širom prostrane naše domovine od Trilava do Doljra in od Visa do Timoka kipe vroče želje k nebu za zdravje, dolgo življenje in srečo tega vladarja in prejasne njegove rodbine.

Posebno mi Slovenci imamo vzroka dovolj, da 35-ti rojstni dan Njegovega Veličanstva Kralja praznujemo kar najsvečaneje. Vsled krutega udara usode, ni nam (sicer bilo mogoče ustoličiti ga — kakor smo si to 1. decembra 1918. še radostno obečali — po starodavnem obredu na Gosposvetskem polju; a ustoličili smo ga zato na prestolu ljubezni v svojih srh.

Da, on je naš! Pekazal je to najlepša in najslovesnejše takrat, ko je takoj po svoji poroki s prejasno svojo nevesto, našo Kraljico, prišel med nas, na divni naš, od pesnikov toll opevani in od slikarjev toll proslavljeni Bled. Sirom vse Slovenije je podvezal od tod izlete, tako se je lahko reče, da pozna divno našo ožjo domovino do zadnjega koticika. Na teh izletih je pa tudi rad in s posebnim zadovoljstvom občeval z našim dobrim narodom in zopet lahko rečem, da je s svojo kritično prozravostjo prodrl v najtajnejše koticke narodove psihe.

Vem zatorej, da mi nikdo ne bode ugovarjal, ako danes v imenu slovenskega naroda, v imenu Vas vseh, gospoda, in v imenu svojem, želeč, da doživi še mnogo proslav svojega rojstnega dne, vzkliknem: Njegovo Veličanstvo naš narodni Kralj Aleksander I. živio, živio, živio!

Vsi prisotni so se dvignili s sedežev in se navdušeno pridružili ovacij kralju. Godba je zaigrala narodno himno »Bože pravde«.

Zvečer je priredil oficirski zbor v veliki dvorani »Kazine« v proslavo rojstnega dne Njegovega Veličanstva svečanostno zabavo, o poteku katere pa ne moremo poročati, ker nismo dobili povabila.

V dramskem gledališču je bila slavnostna predstava »Kralj na Betalnovi« in v opernem pa »Pastorka Jenufa«. Pred pričetkom predstave je godba zaigrala državno himno »Bože pravde«, ki jo je občinstvo stoje poslušalo.

Glasbeni vestnik.

— Spored produkcije golencev konservatorija Glasbene Matice v Ljubljani, ki se vrši danes v torek dne 19. t. m. ob 8. zvečer v dvorani Filharmonije na Kongresnem trgu, je sledeči: 1.) Schubert: Sonatine op. 137, št. 1 za gosli, igra Pfeifer Leon (šola prof. J. Slaisa, IV. prip. razred). 2.) Rubinstein: Blišči se rosa; b) Becker: Pomladni čas. Samospeva, poje Olga Korenjak (šola prof. Wistinghausen, II. r. viš. skup.). 3.) Stitt: Andantino za gosli, igra Jermol Albert (šola prof. Vedrala, II. r. niž. skup.). 4.) a) Rachmaninov: Elegija, b) Bortkiewicz: Nevhita, igra na klavirju Anton Ravnik (šola prof. J. Ravnika, II. r. viš. skup.). 5.) a) Rachmaninov: Odločki iz A. Musse, b) Rachmaninov: Tu je krasno, Samospeva, poje Gaj Slava (šola prof. Wistinghausen, II. r. viš. skup.). 6.) Viotti: Koncert za gosli, št. 23, igra Rupelj Karel (šola prof. J. Slaisa, I. r. niž. skup.). 7.) Chopin: Balada v g-molu, igra na klavirju Potočnik Nilka (šola prof. J. Ravnika, II. r. viš. skup.). 8.) a) Ravnik: V razkošni sreči; b) Weber: Arlija Maksa iz opere »Carosteleca«, samospeva, poje Banovec Svetozar (šola prof. Šovilskega, I. r. viš. skup.). 9.) a) Škerjanc: V. zija, b) Škerjanc: Jesenska pesem, c) Pavčič: Zenica. Samospevi, poje Slavka Sax (šola prof. Wistinghausen, II. r. viš. skup.). 10.) Novak: Manfred. Balada za klavir, igra na klavirju Jadviga Poženel (šola prof. J. Ravnika, III. r. viš. skup.). 11.) Weber: Trospjev iz opere »Carosteleca«. Pojo: Korenjak Olga, Kocuvan Franciška, Banovec Svetozar (šola prof. Wistinghausen). Vstop prosti, pobirajo se le prostovoljni prispevki za kritje stroškov, oziroma v dar Glasbeni Matici. Ravnateljstvo vabi v prvi vrsti starše golencev in pa ostalo glasbo ljubivo občinstvo. Začetek ob 8. zvečer.

— E. Adamič: 10 moških in mešanih zborov. Za Božič je izšla krasna glasbena edicija: 10 moških in mešanih zborov Emila Adamiča na narodna besedila iz Štrekljeve Zbirke. Naša društva vedno tarnajo, da jim manjka melodioznih, pevnih in netezkih zborov. Zbori po deželi dostikrat ne razpolagajo s prvovrstnim in izvečnim glasovnim materijalom, za to bodo teh Adamičevih moških in ženskih zborov zelo vesel. Zbirko krasni zelo posrečena naslovna slika akademskega slikarja M. Gasparija. Ta edicija je pač najlepše darilo za Božič za ljubitelje glasbe, za naše pevce in pevke. Zbirko je založila in izdala Zvezna knjigarna, ki sprejema in razpošilja izdajo. Cena 10 D. Dobi se po vseh knjigarnah.

Narodna odbrana.

— Tekmovanje podružnic Jugoslovenske Matice. Večina podružnic J. M. se v polni meri zaveda prevzetih dolžnosti ter s hvalevredno vneto tekmujejo za prvenstvo. Lani je izkazala največ dohodkov mariborska podružnica, letos pa vse kaže, da bo imela prvenstvo podružnica v Murški Soboti, ki je že do avgusta poslala skoraj 18.000 dinarjev. Ako se pomisli, da je do prevrata bila ondodnemu prebivalstvu narodna zavednost popolnoma tuja, moramo tembolj občudovati vztrajnost priseljene uradništva in učiteljstva. V priznanje in vzpodbudo vsem podružnicam bo potrebno, da pokrajinski odbor ob zaključku leta obelodani v časopisih primerljani pregled o lanskim in letošnjim prispevkih vseh svojih podružnic.

OBSOJENI FRANCOSKI POSLANCI-KOMUNISTI.

— Pariz, 14. decembra (Havas). Kazenski senat je obsodil poslance Cachina, Vallana in Couturierja, kakor tudi publicista Perija na šest mesecev ječe in contumaciam, ker so nagovarjali vojske k subordinaciji.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA.

Ponedeljek, 18. dec.: Ploha. Red D.
Torek 19. dec. Zaprt.
Sreda 20. dec. Živi mrtvec. Red E.
Četrtek 21. dec. Kralj na Betajnovi Red B.
Petek 22. dec. Svatba Krečinskega Red E.
Sobota 23. dec. Idijot. Začetek ob pol 8. Red C.
Nedelja 24. dec. Zaprt.

OPERA:

Ponedeljek, 18. dec.: Zaprt.
Torek 19. dec. Zaprt.
Sreda 20. dec. Mefistofeles Red A.
Četrtek 21. dec. M. Butterfly, gostovale gospe Ade Poljakove. Red C.
Petek 22. dec. Mefistofeles. Red B.
Sobota 23. dec. Seviljski brivec. Red D.
Nedelja 24. dec. Zaprt.

— Mefistofeles. V sredo, dne 20. dec. se vrši v opernem gledališču premiera znamenite opere »Mefistofeles«, katero je zložil in po I. in II. delu Goethevega Fausta spisal Arrigo Boito. Opera sestoji iz prologa, štirih dejanj s več spremembami in epiloga. Margaretto poje gna Zikova, Heleno gna Thalerjeva, Marto in Pantalissa gna Stifiljeva, Fausta g. Simenc, Mefistofeles g. Zathay, Wagnerja in Nereusa g. Bratuš. Dirigira in režira operni ravnatelj o. Rukavina. Dekoracije je izdelal g. Skružny.

— Francoska umetniška razstava v Pragi. Češka umetnica dr. Nebesky in Flala sta odpotovali kot eksperta v Pariz, da tam nabere materialja za veliko francosko razstavo 19. in 20. stoletja, ki se bo vršila v Pragi meseca maja 1923. pod pokroviteljstvom češkoslovaške in francoske vlade.

— Nove učne knjige za meščanske, srednje in višje razrede osnovnih šol so pravkar izšle v založni Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani za sledeče predmete: Zgodovina za meščanske šole I. del. Stari in srednji vek. Spisal ravnatelj Josip Brinar. Cena 18 D. Knjigo je odobrila pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelke za prosveto in vere dne 1. decembra 1922 št. 4648. — II. del te knjige obsega novi vek in velja 18 D. Predodobrene pokrajinske uprave je izšlo dne 17. julija 1922 št. 2755. — Zemljepis za srednje šole I. del. Spisal Milan Petič. tretji tatis priredil profesor Jož Kržišnik. Cena 18 D. Pokrajinska uprava je odobrila knjigo dne 1. decembra 1922 št. 4648. — Francoska vadnica II. letnik. Spisal dr. Franc Sturm. Velja 36 D. Pokrajinska uprava je odobrila knjigo dne 22. novembra 1922 št. 4582.

— Zločin v Orčivalu. Roman. Francoski spisal E. Gaboriau. Založba Zvezne knjižarne. Str. 246. Cena brošuri 18 D. »Zločin v Orčivalu« je zelo zanimiv detektivski roman, poln napetih dejanj od kraja do kraja, ki nam pred očuje, kam zabrede lahko miselnosti aristokrat, ki nima skrbi za vsakdanji kruh. Ko je na lahkomišelnosti način zapravil svoje ogromno premoženje, mu zarubijo njegove lepe konje, krasno opravo, palačo v Parizu ter velikansko posestvo, zabrede v najhujšo bedo ter strada in tava brez strehe, obupan okrog, dokler se ga ne usmili prijatelj izza šolskih dni in ga vzame k sebi na svoje veleposestvo. Grof pa, ki mu je lahkomišelnost v krvi, je ostal isti lahkoživec kakor je bil poprej ter uničil v zahvalo za vso izkazano dobroto rodbinsko srebro svojemu prijatelju — rešitelju, ki pa se radi tega upravičeno kruto maščuje nad njim in nad svojo nezvesto ženo. Roman čigar jezik in slog je prvovrsten, bo nudi študentu obilo lepote užitka ter ga občinstvu toplo priporočamo v nakup.

— Naša tehniška fakulteta. Publikacija tehniške akademske omladine je izšla dne 1. decembra kot posebna številka revije »Njiva«, urejena po predsedniku akademskega društva jugoslovanskih tehnikov v Ljubljani, Dragutinu Faturju, z naslednjo vsebino: Dragutin Fatur: Uvod in poslanilo. Služatelji gradbenega oddelka: Gradbeni oddelki. Služatelji arhitekta: Šola arhitekture. Služatelji montanisti: Montanistični oddelki. Služatelji geodeti: Geodetski oddelki. Jože Lah, cand. ing.: Pomen gradbenega oddelka. Univ. prof. dr. Karel Hinterlechner: Osnove tehniške fakultete. Ing. Ciril Juvan: Vpliv vesti ukinitev raznih oddelkov na delo dijaštva. Dr. ing. Alojzij Král, univ. prof.: Problem organizacije tehniškega visokega šolstva. Ing. J. Foerster, univ. prof.: Ali je gradbeni oddelki na ljubljanski tehniški potreben, ing. Ladislav Bevc: O pomenu upravnega tehnikarja. Dr. Maks Samenc, univ. prof.: Kemijski oddelki univerze v Ljubljani. Dr. ing. Srečko Ferlančič: Kemijski institut univerze v Ljubljani. Ing. J. Turk: O važnosti kemijskega oddelka. Ing. Leo Novak: Geodetski študij na tehniških visokih šolah. Resolucija Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana. Društvo za zgradbo tehniški fakulteti služilni poslopi. Fran Jeran: Akademski kolegij. — Iz publikacije je jasno razviden položaj naše tehniške fakultete, ki se razvija pod jako neugodnimi pogoji in je prišel njen razvoj v akuten stadij vsled še vedno neresenega budgetnega vprašanja ljubljanske univerze. Imenovanja profesorjev se zavlačuje, predavanja so le delna, tako da je vsled par tisoč dinarjev ogrožen nadaljni študij na ljubljanski tehniški oziroma univerzi. Merodajni faktorji se naprošajo, da blagovoljno posvete pozornost razvoju in obstoju visoke šole v Ljubljani.

A. D. J. T.

— Koncert. Od danes naprej vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni »Tratinke« na Sv. Petra cesti št. 25. Začetek ob pol 21. do pol 1. ure »tanjgo« iz vsakega oddelka orkestra. — Čevlja za zimsko vreme, močni, tolovec itd., se dbe na glavni zalogi tovarna Peter Kozina & Co., Ljubljana, Brez 20. Kupujte jih, dokler še zaloga traja.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 18. decembra 1922.

— Kraljevo darilo. Nj. Vel. kralj Aleksander je nakazal sobojniku pok. kralja Petra Osvoboditelja g. Viktorju Merliaku kot božično darilo znesek 1000 dinarjev.

— Klerikalni eksodus. Prijatelj našega lista nam piše: Vaše poročilo pod tem naslovom ni povsem točno. Klerikalci so ob razdeljevanju podpor zahtevali, da se podeli večji znesek njihovi strankarski organizaciji »Jugoslovanski obrtni zadrugi«, ki, kakor znano, vzdržuje izza zadnjih volitev znanega »Jug. obrtnika«. Zbornični svetnik Zadravec se je pa v predpolskanskem posvetovanju združenih odsekov in ravnotako v popoldanskem plenarni seji postavil zoper to, utemeljujoč svoje stališče s tem, da je dovolj, če zbornica podpira obstoječe obligatorne zveze obrtnih zadrug v Ljubljani in v Celju, ki stoje v svojem delovanju popolnoma izven strank. Podpirati strankarske prostovoljne obrtne združbe bilo bi proti načelom trgovske in obrtne zbornice in bi razen tega po nepotrebnem obteževalo nje blagajno.

— Diskusija o načrtu kazenskega zakonika. To sredo, dne 20. decembra, bo predaval na sestanku društva »Pravnik« gospod dvorni svetnik dr. Milan Škerli: »Načrt kazenskega zakonika in prometno pravo.« Diskusija se vrši, kakor običajno, ob pol 5. uri popoldne v pravosodni palači št. 79.

— Preiskava pri direkciji drž. železnice v Zagrebu. Pišejo nam iz zanesljivega vira: »Preiskava pri direkciji državnih železnic v Zagrebu se nadaljuje« je bil naslov nedavno neke novice v »Jutru«, katere oblika je jasno kazala tendenco škodovati inž. Klodiču. »Jutro« je pač zopet enkrat nasledlo svojimi znanim informatorjem, ki se že strašno veselijo morebitnih osebnih koristi in uresničenja častihlepnih načrtov, ki jih jim baje omogočena afera v direkciji. Prav gotovo zanima javnost, kaj je prav za prav na tej aferi. Neki uradnik v direkciji je začel pisati v »Pokretu« proti direktorju Franciju in nekaterim višjim uradnikom zaradi navadnih nerednosti pri nakupu materiala. Povsod v Evropi bi bilo dotično ministrstvo v takem slučaju reklo, ti »Pokret«, povej ime pisca, potem preiščem stvar, na anonimne klevete pa nič ne dam in piši, kar hočeš, ker drugače rušim disciplino in avtoriteto. Ministrstvo pa ni storilo tako, ampak je odredilo kar na podlagi teh anonimnih klevet preiskavo! To se je zgodilo danes v direkciji, jutri se lahko dogodi kakemu drugemu uradu tudi v Sloveniji ali kje drugje. Razen tega pa je pisal »Pokret« istočasno tudi proti generalnemu direktorju liču, in še vse drugačne stvari, ali njega se ni razrešilo službe in vzel v preiskavo. Že to je značilno in ne potrebuje komentarja. Sicer pa direktor Francij ni suspendiran, ampak le razrešen službe za časa preiskave s pojasnilom, da to nikakor ni kazensko, ker dobiva vse svoje redne dohodke, ampak da je to le mera proti eventualnim očitkom, da bi mogel on uplivi na potek preiskave, ako bi bil v službi. Vse pravice in dolžnosti direktorja so prenešene za čas preiskave na podpravnika Klodiča. Predmet preiskave pa so lificacije »Industrijskega in trgovskega društva«, potem trdke »Hrvatsko d. društvo za trgovino železom« in trdke Kiseljak. V prvi zadevi je že dognano, da se ni zgodila nič manjša nerednost; kar se tiče tretje afe, ta ne zadene omenjenih oseb, ker niso bile takrat še v službi v Zagrebu, ampak druge, ako je sploh kaj na tem. Kar se tiče glavne zadeve s Hrvatskim društvom za trgovino železom, je že toliko kakor dognano, da ostanejo le nekatere formalnosti za razčiščenje. Kdor pozna naš zakon o računovodstvu, ta ve, da bi morali malone vsi vodilni uradniki drž. železnice od Skoplja do Jesenice in ječo, ako bi se hoteli res držati suhe erke zakona. Na eni strani nezadostni budžet in še črtanje postavk v tem skromnem budžetu (leta 1920 do 1922) ter kanibalsko neokreten zakon, na drugi strani pa zahteva, naj promet funkcioniira. Ako bi se hotele držati tega zakona, bi naše železnice sploh že davno popolnoma stale in razpadle! Ako pa prevzame kak uradnik — prosimo z znanjem ministrstva! — v prid državljanov iz tega protislovja sledečo odgovornost nase, mu preti preiskava in bog zna kaj še vse, in to samo na podlagi anonimnega obrekovanja v javnosti! Take so razmere in tak je naš režim danes. Ako gre le za stvarnost, mora se vse dotične uradnike direkcije rešiti vsake krivde in jih povrh še pohvaliti, ako gre pa za politiko, osebnosti in konstruiranje krivde na prometni mizeriji na vsak način (hrvatski Zagreb), potem seveda posledice preiskave še niso znane. Omenjamo še, da so dotični uradniki direkcije vložili takoj žalbo proti »Pokretu« zaradi obreko-

vanja in žaljenja časti. O zadevi bomo še poročali.

— Službeni jubilej. V sredo 20. t. m. praznuje gospod France Kodolja, ljubljanske mestne elektrarne montér, 25-letnico, odkar je v mestni službi. Nastavil ga je bivši ljubljanski župan, gospod Ivan Hribar, rekoč mu: »Vendar sem dobil Janeza monterja-Slovenca«. Ves čas opravlja z redko vneto svojo posel v zdravju in čilosti in z ljubeznivo potrpežljivostjo. Jubilanu — ki je mimogrede omenjeno tudi že nad 20 let zvest naročnik našega lista — izrekamo svoje iskrene čestitke z željo, da ostane še dolgo ohranjen mestu in nam. Naši čestitki se gotovo pridruži tudi njegovi številni znanci in prijatelji! Še mnogo let!

— Inženjerski izpit z izvršnim uspehom je položil dne 14. t. m. na visoki šoli za poljedelstvo, šumarstvo in kulturno tehniko na Dunaju g. Frano Uličar.

— Oseba vest. Naš rojak g. dr. Tomo Tollazzi je povišan v sekretarja I. klase pri notranjem ministru v Beogradu.

— Strah Kočvarjev proti slovenskemu ponku v šolah se izvaja s tem, da nočejo kupovati otrokom slovenskih šolskih knjig. Kako naj potem doseže učitelj uspehe? Deloma so to že posledice šulrajnovega raznarodovanja, ker je dalja slovenskim otrokom brezplačno ne vse šolske potrebščine, temveč tudi obleko in kosilo. Višji šolski svet naj bi za take šole enostavno naročil šolske knjige na račun krajnih šolskih svetov. Sploh ho treba za narodno učiteljstvo na Kočevskem dovoliti izjemno stanje, kakor sploh za obmejne kraje.

— Veliakt Jugoslavije. Družinska igra »Veliakt Jugoslavije« je prva domača igra vobče in vzgojnega pomena za mlado in staro. V splošnem se igra kot znani »slot« s to razliko, da se namesto številki kličejo imena veljakov, ki so za slikami označena. Tisti igralec, ki ima na svoji tablici odvarljajoče okence, prečita glasno življenjske točke tam napisane, potem pa okence s sliko pokrije. Na ta način se nauče igralci kratkega življenjepisa naših slavilnih mož in tudi njih podobe jim ostanejo trajno v spominu. Slikarska oprema je delo akademičnega slikarja Maksima Gasparija. Cena 35 Din. Debi se v prodajalni Umet. prop. Sodna ul. št. 5, kakor tudi v knjigarnah in gal. trgovinah.

— Poduk potnikom v inozemstvo ali carinske bridkosti. Davno pred pričetkom svetovne vojne sem prišel v posest malega kovčka, ki me je že nešteto krat spremljal na mnogoterih mojih popotovanjih. Starost in obnošenost se mu poznata na vseh koncih in krajih, na zunanji nič manj nego na notranjih delih. Ni se mi tedaj niti sanjalo, da bi se moglo kečati in kle v to starino zaljubiti pazljivo oko carinika. Toda človek obrača, carinik pa obrne! Zgodilo se je namreč, da sem se pred približno tremi tedni vračal seveda z zvestim svojim spremljevalcem — kovčekom zopet s potovanja. Prišel sem vesel do naše meje. Tu pa se oko carinarja zagleda vanj, vkljub vsej očividni veliki starosti njegov! Radi pomankanja »ulaznega uverenja« prime ga za raztrgana ušesa ter ga odvode s seboj. Ječal je potem revež tri tedne zaprt pod sila težkim ključem. Mnogo se je zanj govorilo, na vse načine tolmačilo njegovo nedolžnost — a vse zastoj! Konečno se mi je zveškim naporom posrečilo s pomočjo pridobljenega »uvoznega uverenja« izjeto iz te siri potov svobodo. Toda čuje! Stroški zaporu daleko presegajo njegovo faktično vrednost. Zategadelj naj si to zgodbo prebere vsakdo, ki in predno odhaja v inozemstvo. Sadržavljani pazite, da pred odhodom iz domovine preskrbite za svojo dobro ali že tudi starikov priljago potrebno potrdilo. V nasprotnem slučaju doživite lahko isto skoraj neverjetno zgodbo kakor sem jo doživel jaz in moj ljubi stari kovček.

— Razpisane pošte. Razpisana je odpravnika služba v Brusnicah, Dobrovniku v Prekmurju, Šmarjeti pri Novem mestu ter v Framu. Prošnje je vložiti v teku treh tednov.

— Nova brzojavna zveza Zagreb-Ljubljana. Nova brzojavna zveza iz Ljubljane v Zagreb gre čez Trebnje, Sent Janž in Sevnico. Imenovana napeljava ima tri mm debelo bronasto žico ter je zgrajena za mednarodni promet.

— Mezdno gibanje. Prešli smo in priobčujemo: Društvo odvetniških in notar-skih uradnikov za obseg SMS s sedežem v Mariboru je na občnem zboru dne 10. decembra 1922 ob veliki udeležbi soglasno sklenilo, da se imajo s ozirom na veljavnost novih tarifov plače uradništvu vsiljati za 100%. Ker so nekateri beši s 30. novembrom 1922 svojemu uradništvu že izplačali 50% poviška, se je sklenilo, da naj tudi ostali beši sledijo temu vzgledu ter o Božiču 1922 izplačajo uradništvu še primanjkljaj do 50% poviška. Od novega leta 1923 naprej izplačuje se 100% povišek onih plač, oziroma službenih prejemkov, katere je uradništvo dobivalo izplačane zadnjič pred veljavnostjo novih tarifov, to je dne 1. oktobra 1922. Uradništvo je prepričano, da bodo vsi gospodje beši ta pravilni sklep brez nadaljnjega pogajanja in mučnega dokazovanja sprejeli in odobrili, ker leži itak na dani upravičenosti zahtevanih poviškov, ki so že v besedilu novih tarifov utemeljeni s temi poviški iz visokost predvojnih plač in do-sežena. — O d b o r.

— Razširjenost mesta ob Dunajski cesti in po ljubljanskem potju. Med tem, ko stija v mesto s mnogih ulicah in ob raznih co-

stah še nezazidana praznina in napravlja zlasti na tujeja opazovalca zelo mučen vtis, so se temu nasproti v preteklih dveh letih jele graditi stavbe okoli in okoli mesta. Dasi se Mirje ni napolnjeno, so se jela že odkupovati zemljišča kot stavbni prostori tudi ob Dunajski cesti in po ljubljanskem potju in tako vidimo danes na teh gramoznih tleh zgrajenih že šest do deset čednih stavb, pritičnih in eno- ter dvonadstropnih. Seveda segajo nekatere teh novih zgradb že čez mestni pomeji, pa imajo to praktično stran, da so zgrajene č v veliki cesti, blizu vodovodne napeljave, na suhem svetu in svetlem in zravnem prostoru. V par letih, če ne prej, bo Ljubljana segala do Male vasi (Ježice) in okolice.

— Za odpravo in premeštev smodničnic z ljubljanskega polja so se začele oglašati s pisnimi vlogami pri dravski divizijski oblasti znova tudi okoljske občine. Rešitev te zadeve je že zategadelj nujna, ker bi že marsikdo zidal na severovzhodni strani mesta, ko bi se ne bal danes ali jutri kake eventualne eksplozije v enem ali drugem teh objektov. Sicer so ta skladišča danes večinoma prazna, odnosno s strelivom malo založena, toda za bližnjo okolico vendarle v slučaju eksplozije, opasna. V tej zadevi igraata seveda glavno vlogo finančni stran za nove zgradbe, pa — kraj premeštve; ali pa naj bi se ves depo koncentriral v Kamniku.

— Razne nezgode. Antona Kravanja, delavca v tovarni Lajovic je zgrabil kolesni jermen za roko in mu jo zlomil. — Posestnikovega sina Antona Kuclerja z Vrhnike je sosedov sin Franc Jelovšek porinil s tako silo, da si je Kucler pri padcu zlomil desno roko.

— Senzacionalna aretacija v Zagrebu. Že delj časa se je dogajalo v Zagrebu, da je ljudi, ki so prišli na ameriški konzulat, v večji nagovarjal neki elegantni človek in jim izvajal na zviti način dolarje rekoč, da jim preskrbi vizum za Ameriko. Ušel jim pa je vedno z denarjem pri drugih vratih konzulata. Tako je 9. t. m. ogoljufal neko kmetico iz Kamnika za 137 dolarjev. Dne 12. t. m. pa je zopet trem ženskam izvalil 15 dolarjev. Prevarane ženske so stvar prijavile policiji, ki je aretirala kmalu nato elegantnega kavalirja v večji konzulatu ko je ravno delal nove »kšefte« vizumi. Aretirani je bil bivši avstrijski konzul, sedaj bančni uradnik dr. Manojlovič. Dični gospod doktor je vse svoje nepoštenne manipulacije priznal ter je bil oddan sodišču.

— Za revne ruske akademike izročila je neimenovana naši upravi zavoj obleke. Spomnite se v tem težkem času revnih ruskih dijakov. Uprava »Slov. Naroda« sprejema zanje radevolje vsakovrstna darila v blagu ali denarju.

— Požari v dimnikih. Zelo pogosto se pojavljajo požari v dimnikih v zimskem času, ko se jako veliko kuri in ker so dimne cevi napolnjene s sajami. Te se vžgo ter nastane požar, ki sam na sebi ni tako nevaren vendar zahteva opreznosti, ker nastanejo navadno po požarih v dimnikih podstrešni, strešni ali pa sobni požari. Dimniki morajo biti vsaj en meter na okoli v podstrešju prosti vsakih gorljivih predmetov, ter morajo imeti povsod ognjevarne vrata, ki morajo biti vedno zaprta. Mestni magistrat opozarja posestnike hiš, da mora imeti vsak dimnikarsko knjižico, v katero mora dimnikar natančno vpisati datum, kdaj je snalil dimnike. (Knjižice se dobe pri dimnikarski zadrugi.) Mestni magistrat bo po organih mestnega gasilskega urada natančno kontroliral snajenje dimnikov, ter vse prestopke, najhudo storjeni od strani dimnikarjev ali pa od strani hišnega gospodarja kaznoval. Istotako morajo vsi dimnikarji naznanti mestnemu gasilskemu uradu vse nedostate, ki jih opazijo kadar izvršujejo svoj posel. Istotako se naj kliče v slučaju, da gori dimnik vedno le rajonskega dimnikarja in ne gasilcev. V hujšem slučaju če ima dimnik razpoke ali pa če so slaba dimna vrata, da uhalajo plameni v podstrešje ter je nevarnost, da se vžgo resni predmeti, ki so v bližini dimnika, v takem slučaju je klicati gasilce, da preprečijo razvoj požara. Mestni gasilski urad.

— Dva požara. V soboto zvečer, nekoliko okoli 9. ure, je strel z ljubljanskega grada naznanil, da gori. Požarna bramba je takoj na to odšla na Izansko cesto, kjer je v hiši 24. last čevljarja Petkovska, izbruhnil na podstrešje ogenj. Ogenj je uničil celo podstrešje, vendar ga je požarna bramba omeila tako, da je hiša ostala nepoškodovana. Zgorelo je precej krme in podstrešnega inventarja in znaša škoda okoli 100.000 kron. Kako je požar nastal, ni znano, brčkone pa je začelo goreti v dimniku, ker je bil preveč zastavljen s krmo. Na pomoč je došlo tudi gasilno društvo z Črne vasi. — Drugi ogenj pa je izbruhnil v nedeljo ob 17. uri v dvornci v Kapiteljski ulici 11. Policiana požarna bramba je ogenj kmalu ugasila. Bila je velika opasnost, da se vname celo poslopje škoda ni velika.

— Italijanske surovosti z ricinovim oljem še vedno ni konec. Pred kratkim so pritrali fašisti v Malem Lošinu na svoj sedež tamkajšnje hrvatsko učitelico Marijo Vuković, obkrožilo jo je 17 fašistov junakov in silili so ji v usta ricinovo olje. Reva se je branila, kolikor se je mogla, tako da je vsa krvavela v ustih pa je vendar še niso pustili na miru, marveč so jo prisilili, da je morala popiti nekoliko olja. Od razburjenosti in od surovosti fašistov leži bolna. Slava Mussolinij!

— Smrtina nesreča. Delavca Antona Bertonec, zaposlenega pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, je dvigalo stisnilo čez život. S smrtnimi poškodbami so ga prepeljali v bolnico, kjer je pa že drugi dan po strašnih bolečinah umrl.

Zbirajte znamke za »Jugoslovensko Matico«!

— Neprevidnost. Valenca Aleksander Subert in Josip Pavletič, zaposlena pri tvrdki Vojnovič na Viču, sta skušala med opoldanskimi urami razliti neko svinčeno cev, ki je bila napolnjena z žveplom. Cev je eksplodirala in je zveplo valencema brizgnilo v oči. Podati sta se morala v bolnico.

— Astrahan-ba široka, je bila izgubljena včeraj v nedeljo zvečer od gostilne Keršič v Šiški do Gosposvetske ceste št. 7. Najditelj naj jo odda v brivnici Zajec, Dunajska cesta 12.

— Kino Tivoli. Danes v ponedeljek II. del glasovitega filma »Indijski grobni spomenik«.

SLUŽBODAJALCEM V SLOVENIJI IN DALMACIJI.

Volitve v »Pokojninski zavod za nameščenice« v Ljubljani so pred durni.

Pokojninski zavod, v katerem so obvezno zavarovani zasebni in deloma javni (ne državni) nameščenici in kojega člani so tudi njihovi službodajalci, je eminentno važna socialna ustanova, katere namen so osiguranje starostne preskrbe in pa podpore vdov, sirot, brezposelnih in bolnih nameščenic.

Pokojninski zavod v Ljubljani, kojega delokrog se razteza na Slovenijo in Dalmacijo in ki se bo verjetno razširil na celo kraljevino, poseduje že danes ogromno imovino, ki se bo v par letih povečala na približno pol milijarde kron. Imovino tvori premije, ki jih redno plačujejo deloma nameščenici, predvsem pa njih službodajalci.

Z gotove strani se delj časa deluje sistematično na to, da pride gospodarstvo v tej velevažni instituciji v roke eksponentov gotove klike, ki bi imovino zavoda izrabljala v svoje partizanske gospodarske namene.

Proti tem nakleptom so se službodajalci združili v enotno nepolitično gospodarsko fronto.

Svarimo službodajalce, da ne nasedejo gotovim ljudem, ki izrabljajo neinformiranost javnosti, pod raznimi strokovnimi imeni agitirajo za svojo strankarsko kandidatsko listo.

TURISTIKA IN SPORT.

NOZEMSKES NOGOMETNE TEKME

— Berlin, 17. dec. Pred 13.000 gledalci se je odigrala tekma Severna Nemčija : Berlin 4 : 2.

— Praga, 17. dec. Tekma za naslov prvaka Češke med Sparto in najmočnejšim provincialnim klubom Kralove Hradec, je končala z visoko zmago Sparte 7 : 0.

— Dunaj, 17. dec. Včeraj so se na popolnoma zmrznjenih igriščih odigrale sledeče prvenstvene tekme:

W. A. C. : Rapid 2 : 2. Sportklub : Vilmia 1 : 0. Amateur : Rudolfsfögel 3 : 1. Amateuri stojijo sedaj s tremi točkami na čelu prvenstvene tabele pred Rapidom. W. A. F. : Hertha 2 : 0. Poraz Herthe je vzbudil senzacijo. Florisdorf : Simmering 4 : 1.

V prvenstvu drugega razreda sta si stala nasproti stara rivala Slovan in Germania. Kot znano, ima Slovan prvenstvo 2. razreda v južni skupini Dunaja. Germania pa v severni skupini. Zadržje srečanje je ostalo neodločeno. Včeraj pa je zmagal Slovan z 1 : 0. Tekmi je prisostvovalo 10.000 gledalcev.

★ ★ ★

— Poročilo o glavni skupščini LNP. priobčimo jutri.

— Naša jezera. Marsikateremu Slovencu ni znano, da imamo poleg naših divnih alpskih jezer Blejskega in Bohinjskega tudi še druga takozvana presihajoča (periodična) jezera, ki nastopajo po velikih nalivih v jeseni in spomladi. Predvsem sta zanimiva med slednjimi Planinsko jezero (Planina pri Raketu) in pa Cerkljevo jezero 548 m, ki je ob veliki vodi največje jezero v Sloveniji! Poslednje »evropsko« prirodno čudo leži med Javornikom 1218 m in Slivnico 1114 m, komaj 30 minut oddaljeno od trga Cerkljice poleg želez. postaje Raket. Turistom iz Ljubljane pripravljamo sledečo kombinacijo izleta: iz želez. postaje Borovnica (juž. žel.) čez Pokojišče (gostil. »Colnara«) Padež, Bezužak, Begunje v Cerkljico 3 ure oddal, pa v Dolenoj val vsaj vsa Jezero 30 minut, kjer se ukrcaš in pešes 1 uro po jezeru na Otok. Mala prilžna vaska (gostil. »v. Mulec« — suhe ribe!) Leti izlet pri sedanjem lepem suhem vremenu vrlo priporočamo! (TPR.)

Društvene vesti.

— Predavanje »Zdrav. društva«, se vrši v sredo 20. t. m. ob 17. v bolnici med. odd. Dr. Trtnik: Anthrax, pat. anatomija in klinika. Dr. Simenc: Anthrax, bakterija in epidemiologija, seroterapija.

— Narodna Čitalnica v Sp. Šiški ima svoj redni občni zbor 26. dec. (sv. Stefan) ob 14. uri v občinskih sobi z običajnim sporedom. — Odbor.

— »Istra«. Prošlih dana ustanovilo se je potporno i prosvetno društvo »Istra« za sledstvom v Zagrebu. Svrha je tom novom udruženju, da okupi u svoje krilo vsu našu braču onkraj granice, koja su rasliana diljem Jugoslavije, a porijeklom su iz kraljeva prizajedinjenih Italij. Predsednikom »Istre« jeste dr. Ivan Zeccon, podpredsednikom R. Katalinić-Jeretov, tajnikom Merčac Ante,

blagajnikom Božo Semelič. Odborniki: Opašić Vjekoslav, Tomašić Rudolf, Zagrabljak J., Nazorni odbor: Bulić Frane, Korlević Marko in Ribarić Milan. Rodoviti članovi mogu biti svi naši državljani, koji su porijetkom iz krajeva prisajedinjenih Italiji, a podupirajuči svi oni naši državljani, koji su voljni da pomognu ovoj potrebnoj ustanovi. Prijave članova prima tajnik Marčec Ante, Zagreb, Markov trg br. 2. Braćo iz cijele Juljske krajine, Zadra in Lastova, gdje Vas ima upisuje se u »istru«.

Dopisi.

— Z Dolenjskega nam pišejo: Uradniki, profesorji, učitelji in upokojenci se pričakovali za božične praznike obljubljeni 13. mesečno plačo, odnosno pokojnino kot božični dar z ozirom na gorostasno dragotnost, katero osobito ti sloji bridko občutijo s svojimi družinami, a uresničile so se Presernove besede, da bila jim je »sreča dar« — klobuta. Morda pa se novo ministrstvo še usmili teh revežev trpinov, kar iskreno želimo, in tudi to, da jim nakloni nabavni prispevek. — Povsod slišimo pritožbe, da je tobak, ki se dobiva sedaj po naših trafikah, pod vso kritiko, ker nima pravega okusa in duha in diši po sobah, kjer se puši, kakor da bi se palila slama, a vendar je tako strahno drag. In vendar dobiva Slovenija tobak iz Vojvodine, Hercegovine in Bosne, kjer raste in uspeva najboljši tobak. Če že plačujemo nebotične vsote za tobak, nam se naj nudi tudi kaj boljšega. Naj omenimo še tretjo željo in ta se tiče naših koristnih pticov. Sedaj se naše ptice še prehranjujejo okrog hiš, kozolev in hlevov, pobirajoč razna zrna. Ko pa sneg zapade hrib in plan, ne bodo ptice niti tega več dobile. Naj bi se takrat ob tem hudem času trosila ptičkom razna semena in mrvice pred hišo in po oknih, da se vsaj nekaj nasitijo. Iz iskustva nam je znano, kako rade prihajajo ob tem času ptice k hišam in pobirajo narotena zrna. Ptički bodo na spomlad in poleti nam stokrat povrnil, kar smo jim pozimi dali, zakaj pobirali bodo po sadnih drevesih in nasadih škodljiva mrčesa in črve. Našemu učitelstvu toplo priporočamo, naj upliva in deluje v tem smislu na učence se mladino. S tem stori učitelstvo svojo dolžnost v kmetijskem oziru, a goli tudi v mladini čut milosrčnosti napram pticam in sploh živalstvu. — Naši vinogradniki so letos prideli mnogo vina, a so v skrbah, kam naj vse to vino oddajo, ker ni zadostno kupcev. Ker je še mnogo starega vina v zalogi se le težko oddaja novo vino, ker je staro mnogo boljše, četudi je dražje. Najboljše pa stori krčmar, ako si nabavi boljše vino, čeprav ga plača po višji ceni. Plačujeto se vino od 8 do 20 K, a posebno dobro tudi do 24 ali 28 K liter. Naši sosedi Hrvati pa nudijo vino po 16 do 18 K, a tudi boljše do 24 K.

— Iz Krškega nam poročajo, da je tamna mešana škola pridelala proslavo narodnega ujedinenja, na kateri je prvič z uspehom nastopil polnoštevilno mešanoskolski orkester pod vodstvom str. učitelja g. Vutkoviča. Razveseljivo je delstvo, da so začele mešanske šole gojiti instrumentalno glasbo v polnem obsegu. Tudi izvrstna enodelanka »Matjaževi hajduki« je uspela v splošno zadovoljnost.

— Velika tatvina oblake. V noči od 14. na 15. t. m. so neznanči vlomili v podstrešje hiše v Šolskem dvorcu 2 in je bil odnešen Olgi Svečin kovček v katerem se je nahajal dragocen astražanski plašč, nadalje mnogo oblake in raznih predmetov v skupni vrednosti 110.000 K. O drznih storilcih ni nobenega sledu.

Najnovejša poročila.

RAZPUST PARLAMENTA.

RAZPUST PARLAMENTA. RAZPIS VOLITEV. — SESTANEK DRŽAVNEGA ODBORA.

— Beograd, 18. decembra. (Izv.) Iz parlamentarnih krogov prihaja poročilo, da sta se včeraj sestala ministrski predsednik Nikola Pašić in predsednik narodne skupščine g. dr. Edo Lukinić. Razmotrivo je bilo vprašanje o razpustu narodne skupščine, kakor tudi o roku, kdaj se ima sestati državni odbor. Po ustavi se ima državni odbor sestati v osmih dneh od dneva razpusta narodne skupščine. Državni odbor ima nalogo izvesti volitve. Na včerajšnjem sestanku ni še bilo doseženo soglasje med Pašićem in dr. Lukinićem. Na prvi seji narodne skupščine, ki se ima vršiti po današnjih poročilih v sredo, 20. t. m. ob 9. dopoldne, bo ministrski predsednik napreje predložil poročilo o demisiji prejšnje vlade, nato kraljevi ukaz o imenovanju nove in zatem ukaz o razpustu skupščine. Volitve se imajo vršiti dne 18. marca prihodnjega leta.

— Beograd, 18. decembra. (Izv.) Včeraj od 17. do 19.30 je bila seja ministrskega sveta, ki je sklenil, da se skliče seja narodne skupščine za sredo 20. t. m. ob 9. dopoldne. Na tej seji se ima poleg drugih ukazov predložiti tudi ukaz o razpustu narodne skupščine in ukaz o razpustu volitev za 18. marca 1923. Volitve se vrše torej na nedeljo.

— Beograd, 18. decembra. (Izv.) Po ustavi se ima v roku 8 dni po razpustu narodne skupščine sestati državni odbor, ki ima voditi s tehničnega ozira volitve. Prvotno je vlada nameravala sklicati sejo narodne skupščine za danes, v ponedeljek, 18. t. m., toda z ozirom na katoliške božične praznike je sejo preložila do srede, 20. t. m., da je katolikom članom državnega odbora omogočeno praznovanje božiča. Državni odbor se torej sestane 28. t. m.

Pred novimi volitvami.

ŠTEVILO POSLANCEV. — LJUBLJANA VOLI ENEGA POSLANCA.

Beograd, 18. decembra. (Izv.) Kakor znano, je število poslancev narodne skupščine reducirano od 419 na 313. Pri bodočih splošnih volitvah volijo: Srbija in južna Srbija 112, Bosna in Hercegovina 48, Hrvatska, Slavonija in Srem 66, Slovenija 25, Dalmacija 16, Banat, Bačka in Baranja 34, Crnagora 7, Beograd 2, Zagreb 2, in Ljubljana 1 poslanca. V prejšnjem volilnem zakonu je Ljubljana volila 4 poslance.

SODEA V VOHUNSKEM PROCESU.

— Praha, 16. dec. (Izvirno.) Včeraj dopoldne je divizisko sodišče razglasilo obsodbo v brnskem vohunskem procesu. Novakovski je obsodjen na osem let, Wurm na 4 in pol leta in Wolf na tri leta težke ječe.

AMERIKA PROTI ZASEDBI RUHRKEGA OZEMLJA.

— London 15. dec. (Izvirno.) Po poročilu »Manchester Guardian« je gotovo, da bo Amerika podpirala Anglijo v akciji proti zasedbi ruhrskega ozemlja.

Uradniško vprašanje.

Izplačilo 13. mesečne plače.

— Beograd, 18. dec. (Izv.) Po poročilu »Balkana« je bilo na prvi seji ministrskega sveta razmotrivo vprašanje ureditve uradniških plač. Ministrski svet je sklenil izplačilo 13. mesečne plače vsem državnim uradnikom in nastavlencem, ukaznim in neukaznim. Poleg tega je bilo sklenjeno, da se prizna do končne ureditve plač 30odstotna doklada po veličini plače. Te doklade imajo veljati od 1. januarja 1923 dalje. V kritje izdatkov za doklade in 13. mesečno plačo uporabi vlada do končnega budgetiranja izredne kredite.

Važne spremembe na vodilnih mestih.

DEMISIJA HRVATSKEGA POKRAJINSKEGA NAMESTNIKA. — PLAVŠIČ ODSTOPI. — POMOČNIK NOTRANJEJEGA MINISTRA.

— Zagreb, 18. dec. (Izv.) Včeraj popoldne je pokrajinski namestnik g. Juraj Demetrovič poslal novemu ministru notranjih zadev Miloradu Vujčiću brzojavko te-le vsebine: »Gospod ministar! Nastopil sem mesto pokrajinskega namestnika kot političen človek in zaupnik demokratske stranke, vsled česar Vas prosim, g. minister, da izvolite z ozirom na novo ustvarjeno politično situacijo predložiti Ni. Vel. kralju na uvaževanje moje demisije.

— Beograd, 18. dec. (Izv.) Kakor poročajo politični krogi, se izvrši v najkrajšem času imenovanje novih velikih županov in srezkih načelnikov. Za pomočnika ministru notranjih zadev bo imenovan narodni poslanec Raja Filipović.

— Beograd, 18. dec. (Izv.) Pomočnik finančnega ministra g. Dušan Plavšić in državni podtajnik v istem ministru posl. dr. Svitoslav Popović sta odstopila.

„Milica za narodno varnost“ — naperjena proti Jugoslaviji.

— Rim, 17. decembra. (Izv.) V Grand hotelu se je vršilo zborovanje voditeljev fašistovske organizacije iz cele države pod predsedstvom vrhovnega poglavarja Mussolinija. Oficijozno poročajo o sestanku, da se je ustanovila »milica za narodno varnost«. Ne gre za kake nove čete pretorijanskega značaja, ki bi služile le osebi ministrskega predsednika, marveč gre za milico posvečeno izključno najvišjim interesom domovine pod visoko odgovornostjo in sigurnim vodstvom ministrskega predsednika. To bodo čete prve vrste, cvet armade in rekrutirale se bodo samo iz najčistejših fašistov po oddelkih vse dežele. Te čete bodo pripravljene za vsak nujen slučaj, mobilizirale se bodo samo v kritičnih trenutkih za varnost in obrambo države in naroda na znotraj in na zunan, od koder bo grozila nevarnost. — Po mestu se očitno govori, da je nova organizacija, kar se tiče zunanje obrambe naperjena proti Jugoslaviji.

jena proti Jugoslaviji. V fašistovskih krogih se živahno razpravlja o prvem nastopu milice za narodno varnost pri ratifikaciji rap. pogodbe, katere se ima odkloniti in kateri ima slediti — okupacija Dalmacije s strani fašistovske armade.

ZAHVALA PREDSEDNIKA POLJSKE REPUBLIKE PAŠIČU.

— Beograd, 16. dec. (Izv.) Ministrski predsednik g. Nikola Pašić je včeraj sprejel brzojavno zahvalo novozvoljenega predsednika Poljske republike dr. Narutowicza na njegovo brzojavno čestitko. Brzojavna zahvala glasi: »Nj. ekscelenci g. Nikoli Pašiću, predsedniku ministrskega sveta v Beogradu.

Zahvaljujem se Vam najiskreneje kakor tudi kraljevski vladi na ljubeznivih besedah in želji, ki ste mi jo izrekli. Mnogo mi je na tem, da Vas uverim, da hočem vedno gojiti najsrčnejšo željo za razvoj najpriskrčnejših odnosov med Poljsko republiko in Vašo herojsko domovino.« Narutowicz m. p.

Borzna poročila.

— Zagreb, 18. decembra. (Izv.) Zaključek. Devize: Curih 1420, 1430, Pariz 5375, 5425, London 31550, 35150, Berlin 120, Dunaj 0.1375, 0.1425, Praga 22850, 23150, Trst 375, 379, Newyork 7450, 7550, Valute: dolar 7350, 7450, češka kruna 22550, 22850, lira 371, 375, funt šterling 34150, 34650, švicarski frank 1415, 1420, francoski franc 5325, 5375.

— Curih, 18. decembra. (Izv.) Današnja predborza: Zagreb 140, Berlin 0.093, Dunaj 0.00675, Praga 1560, Milan 2710, London 2452, Pariz 4020, Newyork 52675, Bukarešta 305, Sofija 390.

Razne stvari.

• Dedič Abdula Hamida zahteva petrolejske vrele. Znani advokat Irwin Untermayer je odpotoval v Lausanne, kjer namerava predložiti mirovni konferenci zahtevo 22 turških princov in princes, dedičev bivšega sultana Abdula Hamida, da se jim izroče petrolejski vrele v Mosul, ki predstavljajo vrednost ene milijarde dolarjev. Oče Untermayera in drugi ameriško-angelski državljani so se obvezali kriti stroške tega zanimivega procesa.

• Heinejev grob v Parizu. Ze 20 let se skrbi, da je grob nemškega pesnika Heineja v Parizu redno okrašen s cveticami. Stroške za to je pokrivala zbirka lista »Frankfurter Ztg.«. Grob je oskrboval s cveticami pariški vrtnar Desclers. Pred kratkim pa je bilo iz Frankfurtu sporočeno pariškemu vrtnarju, da ni več sredstev za cvetlice na Heinejevem grobu. Nato je prišlo v Frankfurt pismo, ki pravi: »Razumemo, da pomeni sedanjí položaj nesrečo za ves svet. Tekom volne smo oskrbovali grob velikega pesnika redno in ustrezajoč. Vaši prošnji, tudi nimamo namena, da bi to okraševanje opustili. Skrbeli bomo za grob tudi v bodoče kakor v preteklosti in ako se vzpostavi položaj, kakor se spodobi, boste vi v Frankfurtu naši dolžniki, ako pa se to ne zgodi, potem nam ne dolgujete nič.«

• Zopet »gospodje« v Rusiji. Na razoroževalni konferenci v Moskvi, ki se je vršila v poslopju nekdanjega nemškega poslanstva, v onih prostorih, kjer je bil leta 1918 umorjen grof Mirbach, se je s strani oficijelnih sovjetskih zastopnikov zopet uporabljal naslov »gospoda«, katerega je bila sovjetska vlada ob svojem nastopu kratkoma lo odpravila.

• Presajanje živalskih glav. V dunajskem biološkem inštitutu se že dlje časa pečajo z zanimivimi poskusi takimenovane transplantacije ali presajanja in dr. Fink poroča o tem nekaterih podrobnosti. Lastnosti, ki so jih učenjaki poznali dosedaj samo pri rastlinah, so v novem času prenesli tudi na živali. Tako je mogoče omamiti eno hrošču odrezati glavo in nasaditi jo drugemu, ki mu je bila seveda tudi odrezana glava. V gotovem času glava popolnoma priraste, začne delovati in hrošč se počuti kot bi se mu ne bilo ničesar zgodilo. Tu niso potrebni nikaki šivi ali kleje, marveč glava se prime sama po sebi. Metoda izmenjavanja glav je omogočila ustanoviti pomen glave za spolno življenje. Ko se je hrošč spomlad zaljubil in si je iskal družico, mu je dr. Fink odrezal glavo in jo zamenjal z glavo samice. Nastopila je čudovita izprememba. Samice s samčev glavo so se obnašale kot samci in skušale so oploditi svoje sestrice. Z druge strani pa so postale normalni samci z njimi tako kot s samčami. Samci z glavo samice pa so ostali pasivni kot normalne samice in tudi drugi samci jih niso nadlegovali. Iz tega dr. Fink sklepa, da je za aktivno spolno življenje merodajna glava, za pasivno pa telo. Tudi pri barvi hroščevega telesa igra glava odločilno vlogo. Istim putem je doznano, da je n. pr. rulava barva hrošča, ki so mu nasadili glavo črne glave hrošča, kmalu izpremenila v črno. Bog nam varuj, če pridejo učenjaki s svojimi eksperimenti do ljudi!

— Veležaniniv smučarski film. Po dolgem prizadevanju posrečilo se je Jugoslov. zimsko sport. savezu doseči, da pride znameniti smučarski film »NA SMUČH V SVICARSKIH ALPAH« tudi v Ljubljano. Film se bode predvajal v kinu »Ideal« in to v ponedeljek, torek, sredo t. i. 18. in 19. t. m. Ker je film res nekaj izvanrednega, kaže v divnih posnetkih veličanstvenost alpskih snežnikov in nastopajo v njem mojsrski krmarji-smučarji. Opozorjamo občinstvo v prvi vrsti pa turiste in sportnike, da ne zamude te prilike in si ta film ogledajo.

— Razglednice za »Dečji dom«. Splošno žensko društvo je založilo jako okusne razglednice in korist »Dečjemu domu« v Ljubljani. Od sobote 16. t. m. dalje bodo prodajale članice Splošnega ženskega društva te razglednice. Dobiti jih bo tudi po raznih trafikah in trgovinah. Vsak blagodušeč človek, vsak resničen narodnjak razpošiljal za novo leto razglednice, katerih čisti dobiček je namenjen naš bedni deč. Prosimo tudi Slovenke, naj se žrtvujejo za plemeniti namen in vzamejo večje število teh razglednic v razprodajo. Dobiti jih je od 16. t. m. dalje v Splošnem ženskem društvu, Rimska cesta 9, pritičje, desno, od 5. do 6. popoldne.

— Za »Dečji dom«. Ga. Ant. Gogola je podarila za »Dečji dom« 100 D v spomin pokojne ge. Grošljeve.

— Vsi, ki vidite, ne veste kaj imate! Mi najbednejši, ki nimamo kar je najdražje na svetu to je vid, vemo, kaj smo izgubili. Sedaj pred božičem in novim letom se obracamo do vas srečnih, ki vidite v neomajni nadi, da položite dar nam najbednejšim in najpotrebnejšim na altar. Milodare sprejema pisarna podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12. Imena plemenitih darovalcev bomo objavili v časopisih. Za vsaki tedi najmanjši dar, bomo iz dna naših src hvaležni. Podporno društvo slepih v Ljubljani.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMŠER.

Odgovorni urednik:

Valentin Konitar.

Zdravnik dr. GROYER

zopet redno ordinira.

LJUBLJANA, MIKOŠIČEVA

CESTA 6

nasproti hotela »Union«.

Išče se strojni inženjer

za večje industrijsko podjetje.

S prakso imajo prednost.

Ponudbe pod »INDUSTRIJA 500«

poštno ležeče Ljubljana.

11178

Več stalnih potovalnih uradnikov

dobrih organizatorjev

sprejme takoj »L'Union«, francoska zavarovalna družba Ljubljana, Sv. Petra cesta 33 (dvorišče)

11184

VEČJA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

sprejme pod ugodnimi pogoji

pripomočnika k šefu,

kateri ima veliko znanstva med

trgovci in industriji

Oni, ki so v zavarovalni stroki že

izvežbeni, imajo prednost.

Ponudbe z referencami pod »ORGA-

NIZATOR« na »Aloma Company«,

anončna družba z. o. z., Ljubljana.

Knjigovodja-bilancist

do sedaj uslužben kot glavni knjigovodja v velikih industrijskih

podjetjih, išče službe.

Ponudbe pod »SAMOSTOJNA MOČ

11182« na upravo »Slov. Narodae«.

Kupim takoj

rabljeno, a dobro ohranjeno železno

blagajno srednje velikosti. Reflekti-

ram samo na znamki »Wertheim« in

»Wiese«. — Plačilo takoj pri odjemu.

Ponudbe do 25. t. m. poštno ležeče

Ljubljana pod »Wertheim«.

11089

Naprodaj

malo posestvo z vrtom in njivo za

ceno 100.000 kron. —

Več se poizve v Ciriščah št. 26, pošta

Kranj.

11185

Prodajalo se bo posestvo

z gostilno in trgovino mešanega

blaga dne 26. t. m. ob 1. uri popol-

dne v Bukovščici nad Škofjo Loko

11205

Pristno „STECKENPFERD“

lilijno mlečno toaletno milo

priporoča

Parfumerija „STRMOLI“,

LJUBLJANA, POD TRANČO 1.

11184

Prvovrstni delavci

za galanterijska dela se iščejo.

Natančne ponudbe s priporočili,

zahtevo plače in navedbo referenc

na »PELLIS«, Split, Dalmacija.

NOVA ŽELEZNA PEČ

(90 cm visoka) se prodaja

za 550 dinarjev.

Naslov pove uprava »Slov. Narodae«.

11200

Citre,

koncertne trvdke Müller, »FLAM-

ME BLAU«, aparat za kuhanje

in gretje, zelo praktičen za samce

in družine brez kuhinje, STEN-

SKA SVETILKA na bencin, moč-

na, lepa, primerna za vsako upo-

rabo na prodaj.

Naslov pove upravo Slov. Narodae

pod št. 11206a.

11206a

Klavr

SE PRODA ZA 9000 KRON.

Ogleda se lahko od 11 do 16. ure.

Naslov pove uprava »Slovenskega

Naroda«.

11176

Jabolka,

obrana, 6000 do 7000 kg naprodaj.

Naslov pove uprava »Slovenskega

Naroda«.

11171

Kdo vzame

v oskrbo malega, tri tedne starega

otroka pod dobrimi pogoji.

Ponudbe na upravo »Slov. Narodae«

pod »DOBRA PRESKRBA/11181«.

Velike prazne zaboje

v vsaki množini kupuje trvdka

EMIL LAJOVIČ & DRUG, d. d.

Ljubljana-Moste.

11173

Naprodaj

imam tračnice za ozkotirno železnico.

Naslov pove uprava »Slovenskega

Naroda«.

11172

Trgovskega sotrudnika,

boljšo moč, popolnoma večjega spe-

cerijske stroke en gros in en detail,

sprejme večja trvdka v Sarajevu.

Ponudbe na upravo »Slov. Narodae«

pod »SARAJEVO/11192«.

Zamenja se

in da za dve leti brezplačno stanova-

Nosite zaradi
njihovih velikih
prednosti
PALMA
kačuk pot-
petnike in pot-
plate

Stroj za mešanje

(Misch- u. Knet- Maschine) sistem Werner & Pfleiderer za vele-
pekarne in tovarne testenin, v dobrem stanju je za oddati po
ugodni ceni. Poizve se v upr. Slov. Naroda pod št. 11197.

Dobre raznašalce

sprejme z novim letom
„Slovenski Narod“
Oglasiti se je v upravi.

Večletnega trpljenja je bil rešen danes ob 10. moj
predragi, nad vse ljubljani soprog, oziroma oče, brat,
svak in stric

Rihard Megušar

nadnitielj v p.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek,
dne 18. t. m. ob pol 14.

V Podzemlju, dne 16. decembra 1922.

Hermína Megušar roj. Gosler, učiteljica, soproga. — Vida
Megušar, bančna uradnica, hčerka — in ostali sorodniki.

Zahvala.

Vsem, ki ste našega predobrega in nepozab-
nega soproga in očeta

Ivana Jermanca

spremili na zadnji poti in mu izkazali poslednjo
čast, izrekamo najlepšo zahvalo. Posebej se še za-
hvaljujemo za mnogoštevilne dokaze iskrenega so-
čuvstva, za darovane prekrasne vence in za gan-
ljive žalostinke.

V Radomljah, 18. decembra 1922.

Žalnočča soproga in otroci.

Ceno se prodaja

železna blagajna št. 0. Naslov pove upr.
Slov. Naroda. 11052

Perje in puh

G. J. Hamann, Ljubljana. 11135

Novo pohištvo

iz trdega in mehkega lesa se ceno
proda.
Poizve se v Kolodvorski ulici št. 33.
11091

Dobra naložba kapitala!

Sivnikov lom (Tonschieferbruch), pri-
praven za vsako industrijo, v obratu,
se z inventarjem vred prodaja, event.
pristop kot kompanjon s 500.000 K.
Naslov pove uprava »Slovenskega
Naroda«. 11100

ISČE SE

zanestijsva prodajalka

katera je dobro izveščana v deli-
katesni in špecerijski trgovini.
Ponudbe na upravo »Slov. Naroda«
pod »DELKATESA/11116«.

Meblovano sobo

s separatnim vhodom v sredini
mesta išče s 1. januarjem bančni
uradnik.
Ponudbe pod »SOBA 1000/11105« na
upravo »Slovenskega Naroda«.

Išče se služkinja

k dveletni deklici za Sombor. Biti
mora Slovenka in veščta nemške-
ga jezika. Vsa oskrba v hiši. — Plača
dobra. — Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 11104

200.000 kron

posodim takoj proti primernim
obrestim in zanesljivemu jamstvu.
Pismene ponudbe pod »200.000
kron/11076« na upravo »Slov.
Naroda«.

Takojšnje stanovanje

Zaradi odpotovanja prodam novo
enonadstropno hišo z vrtom v sredini
mesta. Kupcu moderno stanovanje s
štirimi sobami takoj na razpolago.
Ponudbe pod »HITRA KUPCIJA« na
Anončni zavod Drago Beseljak,
Ljubljana, Sodna ulica 5.
11077

KUPILJO SE DOBRO OHRANJENE

steklenice

OD KOLINSKE VODE, PARFU-
MOV LTD.

J. C. KOTAR, drogerija,

11134 WOLFOVA ULICA 3.

Takoj se oddasta v najem

v novi vili v bližini gledališča 2 me-
blirani sobi z velikim balkonom in
kopalnico. Cena 50.000 Din za prvo
leto. Eventualno 3 sobe, kuhinja ter
soporoča poselske sobe.
Naslov pove uprava »Slovenskega
Naroda«. 11098

Proda se

jonski pralni aparat, 2 štedilniški gar-
nituri, vinska preša (50 cm premera),
navoj za vozove (vinta), 200 metrov
tračnica za poljsko železnico, 2 kol-
na vozova (Rollwagen), 2 Boschova
magneta in bakrena kopalna peč.
Naslov pove uprava »Slovenskega
Naroda«. 11099

Sukno

za promenačne in športne obleke
v bogati izbiri

A. & E. Shaberné Ljubljana
Mestni trg 10

Trstje

za stropne izde-
luje z najmoder-
nimi stroji in iz naj-
boljšega materiala ter dobavljam v
vsaki množini po najnižji ceni.

I. Jugoslovanska tvornica Bakula

Jos. R. Puh, Ljubljana,
Gradaška ulica 22. Telef. 531

Divjačino

n. pr. srne, zajce, fazane, jerebice, divje
race, sleke itd. v vsakem času po naj-
boljših cenah kupuje E. VAJDA, vele-
trgovina z divjačino in perotino, Ča-
kovec, Medjimurje. Brzjavni naslov
Vajda Čakovec. Interurb. tel. 59.

Premog in cement

stalno v zalogi pri H. PETRIČ,
LJUBLJANA, Dunajska cesta 33.
Tel. 366. Skladišče »Balkan«.

Proda se srednja mno- žina la sudnaga

mošta

Ponudbe z navedbo cene je poslati na
drž. upravitelstvo veleposresta Win-
dischgrätz, Planina pri Rakeku. 11123

Za prevažanje tovorov

z avtomobili

po zmernih cenah se priporoča Jugo-
Avto, d. z o. z., Ljubljana. Telefon
št. 236. 10928

Prodaja po znatno znižanih cenah:

zimsko perilo, platene jopice,
rokavice, nogavice itd.

A. Sinković nasl. K. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.

Za Božič!

Velika izbira različnih
bombonov, keksov, čokolade,
obeskov za božično drevo
od najpriprostejših do naj-
finišnih vrst.

Na novo došlo specialite-
te „ORION“
pri trdkih

JOSIP VITEK,
trgovina s handli,
LJUBLJANA, Krekov trg 8.
(zraven Mestnega doma.)
Samo na debelo!

PRODA SE

200 delnic
Slovenske trgovske d. d.
50 delnic
Trgovske banke d. d.
15 delnic
Hrvat. eskomptne banke

Ponudbe na upravo Sl.
Naroda pod „ROF 11032“.

Krasni

Bonačev

Beležni (ted.)

koledar

je izšel.

CENA 15 DIN.

Paročna se v tovarni
I. BONNE, sin,
LJUBLJANA, Cesta 16

Prodaja polnojarmenika.

Polnojarmenik rabljen a v jako dobrem stanju se, proda za-
radi nabave specialnega jarmenika, 700 mm, z 2 hiodov-
nima vozovoma, franko vagon.

ALOJZIJ PLAUSTEINER

SV. JURIJ OB JUŽ. ŽEL.

Prosto stanovanje, trgov. lokali, skladišča itd.

takoj na razpolago kupcu velike skoraj nove stavbe. Hiša se na-
haja ca. 500 korakov od ljubljanske električne cestne železnice.
Potrebni kapital samo 250.000 Din. Ponudbe pod „Selitev 10934“
na upravo Slovenskega Naroda. 10934

GENERALNA POPRAVILA AVTOMOBILOV.

Prede'ovanje in izdelovanje novih
karoserij, lakiranje in ponikanje.

Prodaja specialitet:

Steyr avtomobili, angleški B. S. A. motorji in bicikli, francoske Michelin
„Cable“ pnevmatike, ameriki Vacuum olje, mast, bencin in garaziranje
avtomobilov. Strokovno solidno delo in zmerne cene

Jago-Avto d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

Za božične praznike

prporočamo najkvalitetne rumne

Cognac - Rum, Citron - Rum, Orange - Rum

Kupujemo

rabljene prazne steklenice za konjak vsake velikosti po
najvišjih cenah.

„ALKO“ veletrgovina žganja družba z o. z.
Ljubljana, (Kolizej).

Najlepše darilo za božič so mladinske knjige

Verne, Mojster Caharija — Drama v zraku
Kaj si je izmislil Doktor Oks
Golzar, Prelepa Vasiljica

katero naročite v

NARODNI KNJIGARNI
LJUBLJANA, Prešernova pl. 7

KMETSKA POSOJILNICA

Ljubljanske okolice v Ljubljani

naznanja svojim odjemalcem, da
bo obrestovala s 1. januarjem 1923

vloge po

5%

Najidealnejši pisalni stroj

Generalno zastopstvo

**AMERICAN
KONDOR COMP**
ZAGREB

Ulica 18 Telefon 5 — 05

Zahtevajte

„MEDICINAL KONJAK“

z znamko

„ALKO — modri križec“

in najfinejše krem likerje!

„ALKO“, LJUBLJANA, KOLIZEJ.

Ustanovljeno

1

8

6

6

C. J. H.

galoše

sviter

gamaše

rokavice

steznike

nahrbtnike

nočne srajce

snežne čevlje

vezeno perilo

povojn. gamaše

damske jopice

volnene jopice

otročje obleke

gumbe za manšete

batistasto perilo

naramnice, podveze

športne potrebščine

volnene trikot - hlače

otročje Tetra - perilo

moške športne čepice

kuhinjski predpasniki

volnene in svilene šale

cele opreme za novorojence

hlače

čepice

brisače

modrčki

dokolenke

žepne robce

perje in puh

vezene robce

svilnate robce

kopalne plašče

jutranje čepice

volnene čepice

ovratnike, manšete

kombeje za dame

flanelaste srajce

predpasnike za dame

volnene trikot - krila

moške volnene jopice

line otročje vozičke

svilena spodnja krila

velika izbira kravat

pristno Jäger-jevo perilo

predtiskarija za ročna dela

Prepričajte se o cenah v mojih izložbah!

Prepričajte se o cenah v mojih izložbah!

C. J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8